

fanjin

**DİYARBAKIR BAROSU
KADIN HAKLARI MERKEZİ
MART 2022**

“ERKEK⁽¹⁾, adil olma yeteneğine sahip misin sen? Bir kadın soruyor sana bu soruyu; en azından bu hakkını kenara atamazsın onun. Söyle bana? Sana kim verdi, benim cinsiyetimi ezen egemenlik hakkını? Gücün mü? Hünerlerin mi? Yaratıcıyı bilgeliğinde gözlemle; eğer cesaretin varsa yakınlaşmayı istediğin doğanın içinde tüm büyüklüğüyle şöyle bir gezin, senin baskıcı gücüne kaynak oluşturabilecek bir örnek bul bana.

Dön bak (remonter) hayvanlara, (yeryüzündeki) öğelere danış (consulter), bitkileri incele, nihayet organize maddenin⁽²⁾ tüm dönüşümlerine (modification) göz at; ve sana sunduğum bu apaçık araçları bulduğunda kanıtlarımı kabul et; yapabilirsen şayet, doğanın işleyişinde cinsiyetleri ara, araştır ve ayırt et. İç içe bulacaksın onları her yerde, (çünkü) bu ölümsüz yapıyı her yerde birlikte ve tümüyle ahenkli bir işbirliğiyle yapıyor onlar.

Yalnızca erkek bu istisnayı kendisine uyduruk (fagoté) bir ilke edindi. O (erkek) bu aydınlanma ve sağduyu (sagacité) çağında, en kirli cehaletle, tüm zihinsel yetileri alıp bir cinsiyet üzerinde despotça komuta etmek istiyor; ve eşitlik haklarını yalnızca kendisi için kullanıp devrimden zevk alındığını iddia ediyor -bu kadarını söyleyeyim, daha fazlasını değil.”

Kadının ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi

Olympe de Gouge / 7 Eylül 1791

(1) Fransızcadaki “homme” sözcüğü hem insan hem de erkek anlamına gelir. Olympe de Gouge, Fransız Ulusal Meclisinde 1789’da okunan ve Türkçeye sıklıkla İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi olarak çevrilen La Déclaration des Droits de l’Homme et du Citoyen metnini hem dilbilimsel, hem içerik hem de uygulama açısından Erkek ve Yurttaş Hakları Bildirgesi olarak nitelemektedir.

(2) Yazar organize madde deyimiyile doğada canlılığın meydana gelişini ve canlılık içindeki doğanın işleyişini kastetmektedir.

Bu yazının hazırlanmasında emeği geçen, **Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Merkezi** üyeleri ve çalışanlarına en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Yayına Hazırlayanlar

Avukat Merva Demircan
Avukat Berivan Turan
Avukat Şirvan Yakut
Avukat İrem Yıldız

İletişim

Lise Caddesi 4. Sokak Güneş 2009 Apt. A/Blok No: 1
Yenişehir /DİYARBAKIR

Tel: 0 (412) 224 44 41

e-posta: khm@diyarbakirbarosu.org.tr

İçindekiler

Önsöz / <i>Esmer Özer</i>	4
Tarihçemiz / <i>Yayın Kurulu</i>	6
Teq Teq / <i>Cemile Turhallı Balsak</i>	7
Resim / <i>Gülşen Demir</i>	8
Sen Kadınsın / <i>Merve Güler</i>	9
Omuz Omuza / <i>Gülcan Çelik</i>	10
Sahip Çıkmamız Gereken Kadim Gelenek "Deq" / <i>Dicle Sümer</i>	12
Resim / <i>Berivan Turan</i>	14
Bana / <i>Berivan Turan</i>	15
Münferit Harfler / <i>Elif Birkili</i>	16
Bilinmeyen / <i>Merva Demircan</i>	18
Bir Sivil Toplum Örgütü Olarak	
Barolarda Kadın Temsiliyeti / <i>Hatice Demir</i>	20
Röportaj / <i>Asya Cemre Işık</i>	24
Çiroka Kirasê / <i>Ebrû Demîrtepe</i>	32
8 Mart'a Giderken / <i>Songül Argünağa</i>	34
Feminist Bir Düşünce Olarak "Bunalma Hakkı" / <i>Esmer Özer</i>	36
Fotoğraf / <i>Öykü Çakmak</i>	38
Veng / <i>Şirvan Yakut</i>	39
Yeni Yaşıma / <i>Fehmile Danış</i>	40
Resim / <i>Fehmile Danış</i>	43
Feminist Mizah Anlayışına İhtiyacımız Var / <i>Cansel Talay</i>	44
Resim / <i>Gülşen Demir</i>	49
Hayat Bize Biçilmiş Rollerden Çok Daha Fazlası... / <i>Feyza Nur Işık</i>	50
Karikatür / <i>Şeyma Sakman</i>	54
Röportaj / <i>Diren Elif Vurgun</i>	55
Zaman / <i>Cemile Turhallı Balsak</i>	59
Opuz - Türkiye Kararı'nın Cinsiyet Temelli Ayrımcılık	
Yasağı Bağlamında Değerlendirilmesi / <i>Zelal Erdemci</i>	60

Önsöz

Egemenlerin yazdığı tarihte kimliksizleştirilen, adı silinen, yok sayılan bütün kadınlar adına; eşit, özgür ve adil bir dünya hayali ile başlayan bu mücadelede, söz söyleme sırasının bizde olduğunun bilinciyle emek emek dokuduğumuz **fanjin**'in ikinci sayısında buluşmuş olmanın coşkusunu yaşıyoruz.

“YAZIYORUZ”

“Kadının varlığına katlanamayan zihniyet elbette onun yazmasına, okumasına, düşünmesine de karşıdır,” der Virginia Woolf. Kadının içine hapsedildiği ‘özel alan’da görünmez kılınması, varlığının ancak bir erkeğin varlığıyla tanımlanmasına karşı; her deneyimin kıymetli olduğunu bileerek ve ortak bir hafıza oluşturmak için tarihe not düşüyoruz.

“SUSMUYORUZ”

Yüzyıllardır süren mücadelelerin sonunda bugün artık tereddütsüz bir şekilde diyebiliriz ki susmadık, susmuyoruz, susmayacağız. Kendimize ait odalar inşa ettiğimiz gibi kendimize ait yayınlar dokumaya devam edecek, meydanları geri alacağız.

“VAZGEÇMİYORUZ”

Nafaka tartışmalarının yaşandığı, kadına yönelik şiddetin arttığı, yoksulluğun kadınlar ve çocuklar tarafından çok daha ağır yaşandığı bu dönemde; nafaka hakkımızdan, şiddetsiz, herkesin eşit olduğu bir dünya hayalinden ve bu hayal için mücadele etmekten vazgeçmeyeceğiz.

Leyla Bedirxan'dan Rosa Luxemburg'a,
Fatma Mernissi'den Bell Hooks'a,
Leyla Erbil'den Şirin Tekeli'ye,
Mary Wollstonecraft'tan Zehra Sameh'e ve adını sayamadığımız
nice kadınla birlikte yürüyoruz özgürlük yolunu.

8 Mart'ın bizi bir araya getiren ve yalnız olmadığımızı hissettiren
bu coşkusuna ortak olmak adına hazırladığımız sayıdan keyif al-
manız, okudukça yalnız olmadığınızı hissetmeniz dileğiyle...

*"Gün bizim güneş bizim, göğsümüzde ateş bizim
El ele olduğumuz o gün gülmek bizim"*

Umudun nefesi eşliğinde; eşit, özgür ve adil bir dünya için;

"Yaşasın Kadınlar, Yaşasın 8 Mart!"

Av. Esmer Özer

Tarihçemiz

Diyarbakır Barosu Başkanlığı'na bağlı olarak 1996 yılında “Kadın ve Çocuk Komisyonu” adıyla kurulan merkezimiz 2000 yılından itibaren “Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezi (KHM)” olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Çalışmalarımızın temel dayanağını Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), BM Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) ve benzeri uluslararası belgeler ile 6284 sayılı yasa gibi ulusal düzenlemeler oluşturmaktadır.

Merkezimiz Avukatlık Kanununun 76. maddesi ve devamında tanımlandığı şekilde bilgilendirme ve hukuki yardım yoluyla; İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı yasa ile tanımlanan fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, sosyal, kültürel ve benzeri her türlü şiddete maruz kalan veya kalma tehdidi altında bulunan ve ekonomik güçlük yaşayan kadınların insan haklarının korunması ve hak arama özgürlüklerinin en üst düzeyde yaşama geçirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Bunun yanı sıra mesleki, kurumsal ve uygulamaya yönelik çalışmalar ve araştırmalar yapmak, bunları yayımlamak, kampanya düzenlemek, raporlama çalışmaları yapmak, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak, ortak etkinlikler-panel-konferans düzenlemek ve yapılan çalışmaların medyaya ve ilgililere duyurulmasını sağlamak gibi faaliyetleri de sürdürmektedir.

Diyarbakır Barosu KHM kurulduğu günden beri kadına yönelik her türlü şiddet biçimleriyle mücadele etmekte ve kadınlara karşı işlenen cinsiyetçi suçların cezasız kalmaması için yargılama süreçlerinde mağdur/müştekinin yanında yer alarak faillerin cezalandırılmasını, hukuksal önlemlerin alınmasını ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını da desteklemektedir. Diyarbakır Barosu KHM çalışmalarını; gönüllülük ve dayanışmayı esas alan bir anlayış ile kadın mücadelesinin birikimi ve ilkeleriyle sürdürmektedir.

Teq Teq

Go: "Tu kê yî?"

Got: "Ez gul im."

Go: "Tu çi dixwazî?"

Got: "Min bîna xwe wînda kirîye, ez bîna xwe digirim?"

Go: "Bîna te li vir nîn e."

Got: "Dengê bîna min hebû mîna dengê te bû"

Got: "Dengê bîne çawa dibe?"

Go: "Bîn bê deng nabe!"

Go: "Ma tu gul î, li her cîhê de bifirî helbet tê bibînî?!"

Go: "Na, ez zanim dilê min li vir e. Ez ê bigrim û biçim."

Got: "Bîna te bilbil girt, dengê xwe jî, jî min re hîşt û çû."

Got: "Bilbil çû ku derê?"

Go: "Ez nizamim, bilbil bêdeng bû.."

Av. Cemile TURHALLI BALSAK

Resim: Av. Gülşen Demir

Sen KADINSIN!

Ah ne kadar acı bu toplumda kadın olmak, kendi benliğine değil de cinsiyetine yaşamak. Doğdun, büyüdün. Çok hızlı oldu değil mi? Sen bir kadınsın, doğduğun anda kadınsın. Çocuk değilsin sen, bebek değilsin sen. Sen sadece bir kadınsın. Hiçbir şey beceremeyen, sadece hizmet edebilen bir varlıksın.

Sen ÇALIŞAMAZSIN.

Sen araba KULLANAMAZSIN.

Sen kahkaha ATAMAZSIN.

Sen çocuk OLAMAZSIN.

Sen eve geç GELEMEZSİN.

Sen SEVEMEZSİN.

Çoğunuza tanıdık geldi değil mi bu cümleler, çoğunuz bu cümlelere karşı savaştınız değil mi ?

Ne oldu; bazılarımız başardı aykırı görünsek de, ahlaksız görünsek de başardı. Kolay olmadı değil mi? Sen bir kadınsın değil de sen bir savaşçısın diyerek çıktık yola. Ne kadar kötü karşı cins için sıradan olan her şeyi bizim savaşarak elde edebilmemiz.

Stj. Av. Merve GÜLER

Omuz Omuz

İnsanın içinde yaşadığı toplumun ve zamanın ötesine bakarak, geleceğe yönelik düzen tasarımları yapma ihtiyacı eski medeniyetlere kadar uzanmaktadır. Eşit ve adil yaşama hayali bütün toplumlarda her zaman karşılaşılan bir ideal olmuştur. Ataerkil politikaların egemenliğindeki düzende kadınların maruz bırakıldığı eşitsiz ve haksız uygulamalar her dönemde olmuştur. Günümüz coğrafyasında kadının zayıflığına dair kültürel şartlanmanın sebebi 21. yüzyılda da devam eden distopyalardan (distopik bir toplum otoriter-totaliter bir devlet modeli ya da benzer bir başka baskıcı sistem altında karakterize edilir) kaynaklıdır. Bu otoriter zihniyetler kadınları asırlar boyunca köleleştirmeyi hedeflemiş ve belirli ölçüde amaçlarına ulaşmışlardır.

Günümüzde kadınların hâlâ siyasi, sosyal ve kültürel alanda ayırimcılığa maruz bırakıldığı, bazı ülkelerde araba kullanmalarının, tek başlarına seyahat etmelerinin, stadyumda futbol maçı izlemelerinin dahi yasak olduğu göz önüne alındığında; feminist distopyalar hayali kurgular değil, gerçeklerden yola çıkan anlatılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu baskılama sürecini kadınların hayatının belirli aşamalarıyla somutlaştırmak gerekirse şöyle örnek verebiliriz; bu kadim topraklarda ve birçok coğrafyada kadın olarak doğmuşsanız hayatınızda belirli aşamalar vardır. İlk önce genç bir kız olarak belli sınırlar çizilir size, o sınırlar dâhilinde hareket edersiniz. Sonra eş olursunuz sorumluluk adı altında. Sınırlar şekil değiştirerek kadınların hayatlarının bir parçası olmaya devam eder. Bu sınırlandırmalar maalesef bazen kadınların yaşamlarına, geleceğine, umutlarına mal olmakta...

Dünyaya gözlerini manevi yüklerle açan kadınlar, modern yaşamda da maddi yükü sırtlamıştır. Kadınlara çizilen sınırlar kadınların çabaları ve emekleriyle bir nebze de olsa genişlemişti. Fakat tam anlamıyla istedikleri hakları elde edebilmek için, güçlü kadınlar bu gidişata başkaldırıp meydanlarda haklarını mücadeleyle al-

makta ve almaya devam etmektedirler. Bu çıkılan hak arayışı mücadelesinde hava kurşun gibi ağır olsa da “Her şey çok güzel olacak fakat kolay olmayacak!” cümlesini ilke edinip mücadeleye yıkılmadan devam etmekteyiz. Durmadan devam eden kadın mücadelesi ve hak arayışının sebebi, bugünü belirleyecek şeyin kadınların gelecekle ilgili kurdukları hayallerin ve umutların gerçekleşeceğine dair olan inançlarıdır...

Ve biliyoruz ki geleceğin sınırları kadınlar tarafından belirlenecek...

“Daha fazla hayal et”

“Daha fazlasını iste”

“Daha çok mücadele et...”

Av. Gülcan ÇELİK

Sahip Çıkmamız Gereken Kadim Gelenek 'DEQ'

Deq, Türkçe anlamıyla dövme. Dövme geleneği yüzyıllar önce sine dayanmaktadır. Henüz ilk dövmenin kimin tarafından hangi amaçla yapıldığı bilinmemektedir. Yapılan araştırmalara göre MÖ 2000'lerde Antik Mısır toplumunda dövmenin yapıldığı mumyalardan anlaşılmıştır.

Üzerinde bulunduğumuz coğrafyada yaşayan tüm halklar, Ermeniler, Türkmenler, Süryaniler, Kürtler, Ezidiler dövme hem güç sembolü ve aidiyet olarak hem de sağlık için kullanmış tır. Kürtler, Ezidiler, Zazalar, Aleviler, Süryaniler Deq; Araplar Vesm veya Nevş; Türkmenler "dögme" olarak adlandırmıştır. Deqleri genelde Çingeneler, Qurbetler, Mıtrıplar göçerlik yaparak ve para karşılığı yapmışlardır. Dövme yapan erkeğe "dekkak", kadına "dekkake", dövme yaptıran erkeğe "medkuk", kadına "medkuke" denilmektedir.

Peki deq nasıl yapılır?

Deq'in yapım malzemeleri; kız çocuğu annesi olan bir kadının sütü ve lamba isi. Kız çocuğu olan anne sütünün dövmede kullanılmasının mitolojik anlamı, annenin hayır duası ve doğurganlığının aktarılması olarak ifade edilmiştir. Ateşte uzun süre kalmış lamba isi kazınarak, sütle bir karışım elde ediliyor. Elde edilen karışım bildiğimiz basit iğnenin yardımıyla derinin altına yavaş yavaş itiliyor, iğneyle dövülüyor. Dövme yapılan yerde derin olmayan bir yara açılıyor, bir iki günde kabuk bağlayarak iyileşiyor ve derinin altına sızan karışım yeşilimsi bir

renk alarak ömür boyu silinmez bir iz olarak kalıyor. Deq'in en büyük özelliği ömür boyu silinemeyecek bir iz olarak kalması. En silinmez mürekkepten, en etkili boyadan daha etkili ve asla silinmeyen bir özelliğe sahip. İnsan bedenine işlenen bu işaretlerin ömür boyu silinmeden kalması da bambaşka bir anlam ifade ediyor. İnsan vücuduna işlediği şekillerden bir daha kurtulamıyor, bir ömür taşımak zorunda kalıyor. Bir nevi künye... Acıyla, kapkara isle yoğrulan; anne sütüyle beslenen ve iğne ucuyla bedene kazınan bir künye... İnsanın uzvu gibi kendisinde yaşayan olağanüstü bir künye...

Deq figürlerinin bazı anlamları

Deq'i genellikle kadınlar yüzlerine, erkekler ise vücutlarına işlemektedir. İşlenen her sembol kendi içinde farklı anlamlar barındırmaktadır. Yıldız, kuş, güneş gibi sembollerin gücü ve güzelliği sembolize ettiğine inanılıyor. Ceylan sembolünün kişiye şans getirdiği düşünülürken, göz sembolünün kişiyi kötü enerjilerden koruduğuna inanılıyor. Güneş, ay, yıldız sembollerinin ise sağlığı temsil ettiğine inandıklarından kadınlar; yüzlerine güzellik getirmesi amacıyla güneş, yıldız, ay sembolleri çizmişlerdir. Ayaklara işlenen halhalın sadakati temsil ettiğine inanılıyor.

Belirtmek gerekir ki bu tarihi gelenek ne yazık ki zamana yenik düşmektedir. Bu gelenek bugün çok az sayıda yaşlı insanın vücudunda yaşamaya devam ediyorsa da deqin ömrü, bu insanların kalan ömürlerine bağlıdır. Ne yazık ki yeni nesil olarak ya dövme yapmıyor ya da geleneğimizde yer bulan tarzın dışında dövme yaptırıyoruz. Her ne kadar yeni nesil olarak modern dövmelere yönelmişsek de geçmişimizin bu izini yapacağımız modern dövmelerin içinde bedenimize ve ruhumuza işlemeye devam ettirip bu kadim geleneğinizi sürdürmeliyiz.

Unutmayalım ki "Gelecek, geçmiş olmadan inşa edilemez."

Av. Dicle SÜMER

Resim: Av. Berivan Turan

Bana

Alıp da birer teker hepinizi ipe astım. Ve hani yaprakların arasından sızar ya güneş, yerde yarısı ışık desenli diğer yarısı gölgelerden ibaret bir dalgalanmaya dönüşür rüzgarla beraber. İşte o yaprakların her birinin gölgesine değmeden, arada kalan ışıkları oyun alanı bilerek seke seke hopladım, bir parmak çocuk olup. Bir ben tepede durup beklerken, diğer ben zirveye doğru durmaksızın tırmandım.

Bana yeniden şiir yazdıran hayat! Şükranlarımı mı sunmalıyım sana, yoksa teessüf mü etmeliyim? Oysa alışamamak korkutuyor beni ve korkaklık irrite ediyor. Halbuki tekerrürden ibaret değildir yaşam, her bir oluşum tektir. Güle geçe inandım, bazen inandığıma kendim bile inanamayarak şimdiye değin hiç inanmadığım bir şeye. Tereddütler dert oldu bana, sorumsuzluklar kendime ders oldu. Çok iyiydim, çok direndim, çok yoruldum, çok gücendim ve çok sevdim. Ters orantıyla verilse de bana karşılığı, ben bizlere gönül sahibi dedim. Döndüm baktım gönlüme, saymaya kalktım, saymadım.

Ve güle geçe doğruldum, inanmaya çalışarak ıslattım aynalarını. Umarım başarabilmişimdir ve umarım zirvede bir kişilik daha yer vardır. Bekle beni tepedeki ben, ellerini tutmaya doğru yürüyorum.

Av. Berivan Turan

Münferit Harfler

Bilgisayarın yansıyan penceresinden yüzüm görünüyor gözlerime. Açıp beyaz sayfayı öylece bakıyorum. Dijital bir düzen, her şey olması gereken yerde ve mutlu... Lakin yüzüm ona inat oldukça ilkel, oldukça hüzne batmış. Öyle sekmeleri yok birinden diğerine geçecek. Hep aynı müzik hep aynı haber sitesi hep aynı dilekçe... Dünyaya olmadan doğmuş birinin çığlığı ve şaşkınlığı var üstümde. 24 yılım bunu anlamaya yetmedi henüz. Daha kaç yıl var bilmem. Aynaya bakarken gördüğüm manzara korkutuyor. Bir çığlık atıp, yarıp bedenimi ruhumu da alıp kaçmak isterim. Belki cilamız olmamıştır, yanlış yerde doğmuşuzdur yahut yanlış aynaya bakıyoruzdur. Akşam yemeği, beklediğim büyük aşk, insan hakları, varoluş, parasızlık, dostlar, dostluksuzluklar, şiirler, şarkılar, infaz rejimi, tazminat davaları hepsi tek cümle tekrarlanır içimde. Benim dünyada ne işim var? Soru gibi görünse de aslında bir cümle. Ucu bucağına değmeyen kof ve kapkara bir cümle... Peki, bu yazının kenar çizgileri ve satır arası boşlukları düzenlenmeli mi yoksa hüznün muaf mıdır disiplinden? Böyle işte, kafamı karıştırıyor öfkem, hüznüm. Şöyle ağız dolusu anlatamıyorum hiçbir şeyi. İçimden trenler kalkıyor da daha ilk istasyonda demiryolu aksaklıklarına yenik düşüyorlar. Bu yüzden serüvenlerim de yaşamım gibi kesik ve buruk. Hikâyelerim de öyle, kitaplarım, saçlarım. İçinde yer aldığım her oluş bir kuşun uçamamasına benziyor zamanla. Pencereden de öyle inatla güneş falan girmiyor ama yağmur da yağmıyor. Kıpırtısız bir vakte teslim oluyor dünya ben bakınca. Uzunca bekleyişlerim var, bu yüzden camın kenarında belki bir hareket olur da içimden bir ah eksilir diye. Ancak olmuyor, o vakit alıp bekleyişlerimi camın ötesine geçiyorum; hayat dediğim şeye karışmaya çalışıyorum. Bayat bir mercimeğin saatlerce kaynamasına rağmen suyla harmanlanamaması gibi kalıyorum günün ve yaşamın ortasında. İnanın bu haliyle yenilir yutulur bir şey olmuyor

dünya, daha ilk lokmada istifra etmek geliyor içimden; onu da yapamıyorum. Çok düşündüm ‘ya hareketsizlikse bu buhranın müsebbibi’ diye. Bunu anlamak için açtım kitaplar okudum uzunca, filmler izledim, bitmeyen muhabbetler kurdum. Yürüdüm ağrısını hissedene kadar ayaklarımda hareketin, yürüdüm. Masalara oturdum masalardan kalktım. Yataklara uzandım, sabahları evlerden çıktım. Çiçekler büyüttüm penceremde her seferinde öncekinin kurumasına inat, begonyalar, ortancalar yetiştirdim yüreğimde. Kalabalıklara karıştım; bazen bilindik, bazen çok uzak kalabalıklara. Şehirler gördüm, şehrin insanlarını beraberinde. Dostlarımı özledim, özlendiğimi bildim. Sevdim kalbimin hikâyesiyle, geleceğin kudretiyle sevdim. Birinin gözüne değen gözlerimin çıkardığı yangınları söndürmek öyle kolay olmadı. Eee, her yangında bir parçasından feragat ettik kendimizin. Böyle imiş bu gönül işleri, çok sonra öğrendik. Ama bilmeden önceki vakitten farklı değil hâlâ tavrımız, edamız. Öyle kar yağarken peteğin sıcaklığını soba belleyip elimde kupamla kahvemi içip uzaklara dalmayı, nefes aralarında da elimdeki hikâyeyi okumayı ihmal etmedim. Teskinlerim olmadı ama telkinim çoktu. Epey çoktu. Her uyanış bu durumu sonlandırmak için daha kuvvetli atılan bir adımdı, böyle bir anlamı vardı uyanmanın, böylesine bir zorlukla gerçekleşirdi. Tüm bunlardan sonra, pek sonra anladım ki eylemsizlik değildi bu hissin nedeni. Çürüyen bir yer var içimde tee ilk günden beri.

Av. Elif BİRKİLİ

Bilinmeyen

Rüzgârlı ve bulutlu havayı izliyordu mutfak penceresinden genç kadın. Saçları kıyıya vuran dalgalar gibi bir gelip bir gidiyordu o kahvesini yudumlarken. Her nefes alışında serin rüzgârı ciğerlerinde hissediyordu, mütemadiyen göğsünü sıkıştıran o duyguyla birlikte.

Bir isim koyamamıştı duygusuna, tanımlayamamıştı onu. Hatta anlatamamıştı, kendine bile. Bazen o kadar güçlü bir şekilde hissediyordu ki, göğsü o kadar çok sıkışıyordu ki; nefes almak imkânsızlaşıyordu adeta.

Sanki asırlar önce bir kuş olarak yaşıyormuş da bir gün biri kanatlarını kırmış ve onu bu yaşamı yaşamak zorunda bırakmış gibiydi. Kanatlarının olduğu ve özgürlüğe uçtuğu günleri özliyordu.

Ya da hatırlamadığı bir zamanda birine sırlısıklam âşık olmuş ama kötü kalpli biri âşık olduğu kişiyi elinden almış gibi bir histi. Aşkını tekrar görmek ve ona doyasıya sarılmak istiyordu.

Babasından kalan tek eşyayı yıllar önce bir hırsız çalmış ve artık ne babasının yüzünü ne de ondan kalan son eşyanın ne olduğunu hatırlamıyormuş gibi hissettiriyordu bazen bu duygu. O eşyayı bulmak ve her şeyi hatırlamak istiyordu.

Bir şeye özlem duyuyordu ama neye olduğunu bilmiyordu. Geçmişte güzel şeyler yaşamış ama birgün hiç beklemediği bir şey olmuş ve o güzelliklerden mahrum bırakılmış gibiydi. Neyin onu güzel yaşamdan ayırdığını bilmiyordu. Geçmişe dair en ufak bir hatırlama ihtimalinde o duygu gelip ciğerlerine baskı yapıyor ve nefes almasını zorlaştırıyordu. Bu yüzden her hatırlama ihtimali hüsrarla sonuçlanıyordu.

Bazen o kadar dayanılmaz oluyordu ki bu özlem, elini sokup ciğerlerini ve göğsünü parçalamak ve onu oradan almak geliyordu kadının içinden. Onu alacak ve her şeyden kurtulacaktı.

Yaşamadığı bir şeye, tatmadığı bir duyguya özlem duyabilir miydi insan? Bu günlerde bu soru kurcalıyordu kafasını genç kadının. Hatırlayamamasının nedeni buydu belki de. Hatırlayabileceği bir şey yaşamamıştı ki.

Bir çölü hayal ederken buluyordu bazen kendini. Sıcak çöl rüzgârının kum taneciklerini savuruşunu izliyordu. Bir bedevi gibi giyinmiş halde dans ediyordu o da kumlarla beraber. Özlediği buydu belki de. Tenine değen rüzgâr, uçuşan kum tanecikleri ve kum misali rüzgârın ritmine uyarak dans etmek... Tabiatın muhteşemliğine kapılmak...

Rüzgârın yüzünü okşadığı bu küçük mutfak penceresinden dışarıyı seyrederken özlemini arıyordu kadın. Neye olduğunu bilmiyordu ve ne acı ki asla bilemeyecekti. Belki de yaşamın sırrı buydu.

Av. Merva DEMİRCAN

Bir Sivil Toplum Örgütü Olarak Barolarda Kadın Temsiliyeti

Bilindiği üzere sivil toplum; demokratikleşme, toplumsal sorunlara çözüm arama ve kamusal tartışma alanıdır. Sivil toplum, devlet ile özel alan arasında kalan toplumsal sorunları çözmeye dönük bir kamusal tartışma alanı ve bu tartışmanın yaşama geçirildiği örgütsel etkinliktir. Yine totaliter devlete karşı bir muhalefet alanıdır. Birçok yetkiyle donatılmış devlete karşı toplumun kendisini örgütlenme alanı olarak da tariflemek mümkün. Bu yazıda sivil toplum örgütü rolü de olan Barolarda kadın temsiliyetini irdelemeye çalışacağım. Çünkü Baroların meslek örgütü olmanın yanı sıra temel hak ve özgürlükleri korumak ve geliştirmek, insan haklarını ve hukukun üstünlüğü savunmak, demokrasiye katkı sağlamak gibi görevleri vardır. Ancak toplumsal taleplerin sözcülüğünü yürütmesi gereken baroların hala demokrasiye katkı sağlama konusundaki sorumlulukları arasında eşit temsiliyet meselesi ana gündemlerin başında gelmiyor maalesef. Oysa eşit temsiliyet bir demokrasi sorunudur, bir insan hakları meselesidir ve sadece kadınları değil tüm toplumu ilgilendirmektedir. Eşit temsiliyeti içselleştirememiş bir kurumun, gerçek manada bir “sivil toplum örgütü” olduğunu söylemek mümkün değil.

Kadınların hala yaşamın her alanında ayrımcılığa maruz kaldığı, yasal haklardan erkeklerle eşit bir şekilde yararlanamadığı, kamusal alanın erkek deneyimini esas alarak düzenlendiği gerçeği karşısında; kadınlar için en önemli mücadele alanlarından biri de hiç kuşkusuz Sivil Toplum Örgütleridir. Peki Baro gibi karma örgütlerde kadın temsiliyeti yeterince sağlanıyor mu? Kadınların önünde görünen ve görünmeyen engeller nelerdir?

Barolarda kadın hakları komisyonları veya merkezleri kadın hareketinin ve sivil toplumun güçlenmesine paralel olarak 1990’lardan itibaren kurulmuştur. Ancak bazı dönemlerde barolardaki yöneticilerin tutumu ve yönetime giren kadın sayısının azlığı veya

yokluğu barolardaki kadın çalışmalarını görünmez kılmıştır. Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Merkezi de 90'larda güçlü bir çıkış yapmış ancak sonradan yönetimde kadınların hiç bulunmadığı dönemlerde erkekler eliyle çalışmaları pasife alınmıştır. Ancak özellikle 2016 yılından bu yana ciddi bir çalışma motivasyonu ve disiplini yakalamış, kurumsallaşmasını sağlamış Türkiye'deki en güçlü örgütlerden biri haline gelmiştir. Bu durum son iki dönemde geçmişe kıyasla daha çok kadının (10 kişi arasından 3'ü kadın) Baro yönetimine girebilmesinde de etkili olmuştur.

Kadın Hakları Merkezi bünyesindeki çalışmalarda eşit temsiliyet meselesi ve kadınların yönetsel kademelere aday olma konusundaki çekinceleri, yönetime seçilenlerin sayıca az olmaları hep eleştiri konusu olagelmıştır. Dolayısıyla kadınların gündeminin yönetime yansması, taleplerinin kararlara dönüşmesi ancak kadın temsiliyeti ile mümkün. Ancak kendi deneyimimizden de şunu biliyoruz; kadınların yönetim kademelerine gelmesi hem görünen fiili engellerle hem de görünmeyen engellerle örülü.

Kadınların emeğine, başarılarına ve yeteneklerine bakmaksızın yönetim kademelerine ilerlemeleri önünde var olan belirsiz ancak aşılması güç engeller, cam tavan metaforu ile açıklanmaktadır. Gerçekten bizler kamusal alanda ne kadar hak mücadelesi ve var olma mücadelesi verirsek verelim yönetim kademelerinde önümüzde bir cam tavan var ve biz o cam tavana çarpıyoruz. O nedenle kadınlar hak mücadelesinde erkeklerle birlikte olmalarına rağmen, yönetsel aşamalara gelindiğinde erkekler hep daha çok istekli ve cüretkâr olabiliyor. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle kadına yüklenen ev içi emek ve çocuk bakımı kadınlar için daha en başında ciddi bir bariyer oluşturuyor. Kadınların aday olmaya çekinme veya bu cesareti gösterememelerinin diğer sebeplerine baktığımızda ise; seçim süreçlerinde erkeklerin rekabet etme pratikleri ile çok ilintili olduğunu görüyoruz. Erkekler arasındaki kökleşmiş güç ilişkileri,

birbirlerini belli durumlarda kollamaları, bu pozisyonların zımni olarak erkeklerin hakkı olduğuna dair ön kabulleri, seçim kampanyalarındaki dilleri ve söylemleri kadınları bu sürecin dışına itiyor. Yine erkekler için yapılmayan sorgulamaların kadınlar için yapılması; kadınların geçmişinin, özel hayatlarının ve niteliklerinin tartışılması kadınları rahatsız ediyor. Seçimlerin çok büyük bir rekabetle geçmesi de kadınlar için caydırıcı etki yaratıyor. Erkek başkan adaylarının seçim sürecinde liste oluşturmaya çalışırken önceliklerinin kadın temsiliyeti değil ne pahasına olursa olsun seçilmek olması ve mümkünse kadın çalışmalarını yürütecek bir veya iki kadının seçilmesini yeterli gören bir anlayışla hareket ettiklerini söylemek de abartılı olmaz kanımca.

Biz kadınlar kendi deneyimimizden de biliyoruz, çok az istisnası olsa da kadınlar yönetim kademelerine büyük bir mücadele pratiği ve dayanışmayla gelebiliyor ancak. Türkiye’de özellikle 1970’lerden bu yana kadınlar kamusal alanda hem toplumsal sorunlar hem de kadın hakları için erkeklerle birlikte mücadele etmelerine rağmen, erkeklerin kendi aralarındaki kökleşmiş güç ve menfaat ilişkileri kadınları dışarıda bırakıyor. Hali hazırda, Türkiye’de 83 baro var. Bu 83 baro başkanından sadece 8’i kadın. Baro yönetimlerinde yer alan toplam 767 kişiden 262’si yani %34’ü kadın. Bölge barolarının ise durumu daha vahim. Zira bölgede hiç kadın baro başkanı yok. Artık kadınların zamanının geldiğini düşünüyorum. Çünkü kadınların tarihsel mücadele ve birikimi ile küresel bir güçlenmenin olduğunu söylemek mümkün. Zira daha fazla kazanım var, daha çok örgütlenme ve dayanışma ağları örülüyor. Önümüzdeki dönemlerde, kadınlar arasındaki dayanışma ve örgütlülüğün artmasına paralel olarak daha çok kadının yönetime ve başkanlığa aday olacağına inanıyorum.

Yazımı Helene Cixous’un çok sevdiğim ve umut veren “Medusa’nın Kahkahaları” yazısının bir bölümüyle bitirmek istiyorum.

“... Biz erken yaşlanmışlar, biz kültür tarafından bastırılmışlar... o güzelim ağızlarımızdan polenler taşıyor, tufanımız bizim canımıza ot tıkıyor. Biz labirentler, biz merdivenler, biz ayaklar altında ezilenler, biz kız sürüleri... Bizler siyahız; bizler güzeliz.

Bizler asiyiz ve bizim olan bu isyan, güçsüzlüğümüzden korkmaksızın bizden kopup da sarkıyor. Bakıyoruz, gülümsüyoruz; kahkahalarımız ağızlarımızdan taşıyor, kanımız kaynıyor ve kendimizi hiç olmadığımız kadar genişletiyoruz; bundan böyle düşüncelerimizi, adlarımızı, yazılarımızı saklamayacağız; yoksunluktan korkmuyoruz.

Yok sayılanlar, kalıtım sahnesinde görmezden gelinenler bizim için ne büyük bir muttur, biz kendimizden ilham alıyoruz ve solugumuz kesilmeden zamanımız doluyor; biz hep buradayız, her yerde!

Bundan sonra böyle diyorsak, kim bize hayır diyebilir? Biz her zamandan geliyoruz...”

Av. Hatice DEMİR

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne özel 2. sayısının basımını gerçekleştirdiğimiz Fanjin için baromuz Kadın Voleybol Takımı'nın kaptanı Av. Dilan Çapat ile görüştük.

❁ **Merhaba Dilan, baromuzun ilk kadın voleybol takımının kaptanısın. Takımın kuruluşundan belki bir çok üyemiz bile haberdar değilken bir anda başarılarınızla gündeme oturdunuz. Hem takımı hem de seni daha iyi tanımak istiyoruz. Öncelikle seni tanıyalım. Dilan Çapat kimdir?**

Merhabalar, ben aslen Mardinli olmakla birlikte doğma büyüme Diyarbakırlıyım. İlköğrenimimi Diyarbakır'da tamamladıktan sonra lise eğitimimi Mardin İMKB Anadolu Öğretmen Lisesi'nde tamamladım. Daha sonrasında üniversite eğitimi için İzmir'e gittim, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. Ama Dilan Çapat kimdir sorusunun asıl cevabı olarak Dilan Çapat hayatı boyunca voleybolla özdeşleşen biridir demek daha yerinde olur. Voleybol sporuyla ilk öğretim yıllarında tanıştım ve o gün bu gündür voleybol hayatımın ayrılmaz bir parçası oldu.

❁ **Sanırım takımın kurulmasında rol alan kişilerdensin, bu fikir nasıl gelişti?**

Evet, takımın kurulmasında asıl rol alan kişilerden biriyim. Daha önce İzmir Barosu'na üyeydim ve İzmir Barosu bünyesi altında bir voleybol takımımız mevcuttu. İzmir Barosu takımıyla da üniversite yıllarımda tanıştım. 2014 yılı olması gerekiyor ve öğrenciyken avukat meslektaşları-

mızla tanışıp birlikte voleybol oynama fırsatı buldum. Her hafta, bir iki gün akşam saatlerinde bir araya gelip antrenman yapıyor ve turnuvalara hazırlanıyorduk. Turnuva konusuna da değinecek olursam, yılın belli zamanlarında bazı baroların ev sahipliğinde spor oyunları düzenleniyor ve katılmak isteyen barolar bu turnuvalara katılıp mücadele ediyordu. Voleybolu seven bireyler olarak bir araya gelip bu turnuvalarda mücadele etmek, birlikte vakit geçirmek, yılın birkaç günü de olsa mesleğimizden kaynaklı stresi bir kenara bırakıp sadece voleybol oynamak inanılmaz bir haz vermişti bana. Yalnız, katıldığım tüm bu turnuvalarda kadın voleybol branşında Diyarbakır Barosu'nu temsil eden bir takımın olmayışı yıllar boyunca beni üzmüştü. Diyarbakır Barosu, her alanda mücadele eden ve ses getiren bir baro olmasına rağmen bu konudaki eksikliği şaşırtıcı olmuştu benim için. Yıllar geçtikçe turnuvalara katılan baro sayısı artmasına rağmen Diyarbakır Barosu bu alandaki sessizliğini korumaya devam ediyordu. Bu sebeple Diyarbakır Barosu'na nakil olarak geldikten sonra yapmak istediğim ilk iş Diyarbakır Barosu'nun Kadın Voleybol Takımı'nı kurmak oldu. Ve gelir gelmez de ilk bununla uğraştım, iyi ki de uğraşmışım diyebilirim.

❁ *Takım kurma kararını aldıktan sonra neler yaptınız? Takım ne zaman kuruldu ve kurulma aşamasında zorluklarla karşılaştınız mı?*

Öncelikle şunu belirtmek isterim. Diyarbakır Barosu Kadın Voleybol Takımı'nı kurma fikrini baro yönetimine ilettiğimizde eski Baro Başkanı Cihan Aydın ve yönetim kurulu üyelerinin takımın kuruluş aşamasında, mevcut Baro Başkanımız Nahit Eren ve yönetim kurulu üyelerinin ise sonraki dönemlerde takımımıza vermiş oldukları destekler sayesinde daha hızlı yol kat ettik.

Takım kurma kararına gelince; bu fikir bende hep vardı, çünkü voleybol oynamadan ben bu şehirde duramazdım. Ayrıca burada

voleybolu seven kadın meslektaşlarımızın da düzenlenen bu turnuvalardan haberdar olmasını istiyordum. Gelir gelmez her şeyi bir kenara bırakıp voleybolu seven ve voleybol oynamak isteyen kadın meslektaşlarımıza nasıl ulaşırım diye düşünmeye başladım. Sonra, Spor Komisyonu'nda görev alan bir meslektaşımızla bununla ilgili bir görüşme gerçekleştirdim. Görüşme sonucu olumlu bir yaklaşımla karşılaştım ve bu beni mutlu etti, zaman içerisinde de voleybola ilgi duyan birkaç meslektaşım ile tanıştım ve takım kurma konusunda onlarla birlikte hareket etmeye başladık. Her şey böyle güzel giderken pandemi süreci yaşandı ve bu fikrimizi belli bir süre ertelemek zorunda kaldık. Pandemiden dolayı uygulanan yasaklar hafifledikten sonra tekrardan bu arkadaşlarımla bir araya gelip takımı hızlı bir şekilde oluşturmak için belli planlamalar yaptık. Öncelikle baro başkanımızla ve yönetimde yer alan meslektaşlarımızla bir görüşme gerçekleştirdik. Kendileri bu fikrimize olumlu bir yaklaşarak gerek antrenman yapacağımız salon gerekse de malzemeler konusunda bize yardımcı oldular. Biz de yine baromuz aracılığıyla kadın meslektaşlarımıza ulaşarak takımı kurmaya başladık ve ilk antrenmana beklediğimden fazla sayıda katılımın olduğunu görünce ayrı bir mutlu oldum. O gün salona gelen tüm takım arkadaşlarımla gözünde voleybol oynayacak olmanın mutluluğunu ve heyecanını gördüm ve bu durum ister istemez beni de heyecanlandırdı.

Takımımız yaklaşık bir yıl önce kuruldu. Tecrübelerimden yola çıkarak, takımların kuruluş aşamalarının en zor aşama olduğunu söyleyebilirim. Yeni bir oluşumun içerisinde giriyorsunuz ve voleybol kolektif yapılan bir spor olduğundan bireylerin takım içinde birbiriyle uyumu önemlidir ve ben dahil takımda yer alan arkadaşlarımızın bu uyumu sağlamaları ister istemez biraz zaman aldı diyebilirim. Nasıl ki her insanın bir karakteri varsa, bence takımların da kendilerine has bir karakteri vardır. Bir takımın karakterinin oturması takımın olgunlaşmasıyla; dolayısıyla takım arkadaşlarının birlikte vakit geçirmesiyle,

antrenman yapmasıyla, turnuvalara katılmasıyla olur. Bu anlattığım süreçleri takım olarak yaşadığımızdan dolayı zor aşamaları da geçtik diyebilirim.

Ayrıca kuruluş aşamalarında takımların malzeme eksiklikleri oluyor ve bu durum antrenmanların istenilen seviyede gerçekleşmesine engel teşkil ediyor. Kuruluş aşamasında takımımızı çalıştıracak antrenörümüz yoktu, ilk turnuva tecrübesini edinene kadar antrenörsüz bir şekilde takım antrenmanlarımızı ben yönettim. Takımın hem oyuncusu hem de antrenörü olmak benim açımdan çok zor bir süreç olsa da takımımızın bu konuda tecrübelerime güvenerek hareket etmesi bu zorluğu unutmamı ve bu görevden keyif almamı sağladı. Şu an profesyonel bir hoca eşliğinde takım çalışmalarımıza devam ediyor ve her geçen gün takım olarak daha ileri bir seviyeye geliyoruz.

✿ *Takıma ilgi ve katılım ne düzeyde? Kaç takım oyuncunuz var?*

Takıma ilgi ve katılım gayet iyi, şu an takımımızda 14 arkadaşıımız var. Bu arkadaşlarımızın ikisi Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi. Takımımız hukuk fakültesi öğrencilerinin de katılımına açık. İleride meslektaşımız olacak öğrenci arkadaşlarımızın şimdiden aramıza katılmalarını sağlamak amacıyla Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı'yla bu konu hakkında bir görüşme de gerçekleştirdik.

✿ *Biliyorsun, avukatlık oldukça yoğun ve stresli bir meslek. Bu koşturmanız takımın motivasyonunu etkiliyor mu, düzenli antrenman yapabiliyor musunuz?*

Evet, maalesef mesleğimiz oldukça yoğun ve stresli geçiyor. Bizler de zaten bu yoğun ve stresli zamanlardan azıcık da olsa arınmak

amacıyla sevdiğimiz ve ilgi duyduğumuz bir alana yoğunlaşarak uzaklaşma çabası içerisindeyiz. Ancak mesleğimizin yoğunluğunu göz önünde bulundurduğumuzda gerek şehir dışı duruşmaları, gerek yoğun iş temposu, bazen de kişilerin özel durumları söz konusu olabiliyor ve bu gibi etkenler bazen antrenmana katılım sayısını etkiliyor ve sayı beklediğimizden çok altında kalabiliyor. Hatta iş durumundan kaynaklı çok isteyip de turnuvaya katılamayan arkadaşlarımız oluyor. Ancak herhangi bir antrenmanı ya da turnuvayı kaçıran arkadaşımızın üzüntüsünü takım olarak hissettiğimizden bu gibi etkenlerin takım motivasyonunu düşürmemesine yönelik çaba sarf ediyoruz.

❁ *Takım olarak katıldığımız ilk turnuvada büyük bir başarı sergileyerek Türkiye geneli barolar arasında 4. oldunuz. Sen kaptan olarak yeni kurulmuş bir takımdan böyle bir sonuç bekliyor muydun? Bu sonucu takım olarak nasıl değerlendirdiniz? Sonuçtan memnun musunuz?*

Takım olarak katıldığımız ilk turnuva Maraş Barosu'nun ev sahipliğinde düzenlenen turnuvaydı. İlk turnuva, ilk heyecandır ve tüm takım arkadaşlarımda bu heyecanı görebiliyordum. İlk heyecanı yaşıyor olmamıza rağmen 18 takımın katıldığı bir turnuvadan 4. olarak çıkma başarısı gösterebildik. Belki de takımdaki birçok arkadaşımız dahil kimse bizden böyle bir başarı beklemiyordu. Açık konuşmak gerekirse bu turnuvanın maç fikstürleri çekildiğinde bu başarıyı bekliyordum. Heyecanımıza biraz yenik düşeceğimizi tahmin etsem de başarabileceğimize olan inancım her zaman vardı. Bu inancı takıma da her zaman aşılamaya çalıştım. Kazanma inancının olmadığı bir takım hiçbir zaman başarı elde edemez, bu nedenle takımda yer alan arkadaşlarımla tümünde bu inancı diri tutmak amacıyla büyük bir çaba sarf ettiğimi ve aldığımız sonuç itibarıyla büyük bir başarı elde ettiğimizi söyleyebilirim.

✿ *Bir voleybol takımı olmanın yanı sıra kadınlara dönük hak ihlallerine, kadın cinayetlerine, şiddete karşı da ses çıkardığınızı; sözünüzü söylediğinizi biliyoruz. Katıldığınız ilk turnuvada, Maraş'ta "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır" pankartı açtınız. Türkiye kamuoyunda da ses getiren bir duruştu. Bu fikir nasıl gelişti? Pankartın turnuvadaki yansımaları nelerdi? Olumlu karşılandı mı?*

Takım olarak bir araya gelmemizdeki temel motivasyonumuz kuşkusuz hepimizin voleybola duyduğu ilgi, sevgi ve tabii bu alanda başarımızı ortaya koyma isteğiydi. Bu motivasyonla turnuvalara katılırken toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, kadına yönelik şiddete karşı tavrımızı, duruşumuzu ifade edip bir farkındalık yaratmayı çok önemli buluyoruz. Baromuzun Kadın Hakları Merkezi'nde çalışma yürüten takım arkadaşlarımızın önerileriyle katıldığımız Maraş turnuvasında sahaya çıktığımızda "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır" pankartımızı açtık ve rakip takımdaki kadın arkadaşlarımız başta olmak

üzere, ev sahibi Maraş Barosu'ndan da çok olumlu dönüşler aldık. İstanbul Sözleşmesi'nin kadınların kazanılmış hakları açısından getirdiği güvenceleri sahiplendiğimiz mesajını turnuvada bulunan kadın meslektaşlarımızla birlikte vermiş olduk.

❁ **Boşanmaya çalıştığı erkek tarafından katledilen meslektaşımız Müzeyyen Boylu anısına “Şiddetsiz Spor Mümkün” şiarıyla 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Haftası kapsamında bir dostluk maçı düzenlemiştiniz. Bu maçın fikri nasıl oluştu?**

Kadın Hakları Merkezi'nin her sene 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında bir dizi etkinliği oluyor. Bu sene de Merkez'in 25 Kasım hazırlık toplantılarında kadınlar arası bir voleybol maçı düzenlenmesi ve bu voleybol maçının da boşanmaya çalıştığı erkek tarafından katledilen meslektaşımız Müzeyyen Boylu'ya atfedilmesi fikri konuşulmuş. Kadın

Hakları Merkezi bu fikri bizimle paylaşınca çok mutlu olduk ve hızlıca işe koyularak kısa sürede maçı organize ettik.

Bu organizasyonda bizi en çok mutlu eden, sevgili Müzeyyen Boylu'nun ailesinin maça büyük ilgisi ve geniş katılım göstermesiydi. Tribünde onların da maçı seyretmesi bizim için çok anlamlıydı. Müzeyyen'i andığımız bu maçın kazananı dostluk oldu.

❁ *Son olarak takımın güncel durumu ve hedefleri nelerdir, çalışmalarınız nasıl gidiyor, merak ediyoruz.*

Şu an Salı ve Perşembe günleri 18:00-20:00 saatleri arasında, hocamız Yunus Akmeşe eşliğinde antrenmanlarımıza devam ediyoruz. Takım bünyemizde şu an 14 arkadaşımız var ama ilerleyen günlerde bu sayının artacağını düşünüyorum. Takımın güncel durumu hakkında bilgi verecek olursam, oyun tekniği açısından daha birçok eksikimiz var ancak gelişmeye açık bir takımız. Her geçen gün bir önceki günden daha iyi olduğumuzu da net bir şekilde görebiliyorum ve çalıştıkça daha iyi olacağımıza olan inancım tam.

Takım olarak, asıl hedef bir önceki başarının üstüne çıkabilmek ve şampiyonluğa ulaşmak gibi görünebilir ancak asıl hedefimiz hiçbir zaman bu olmadı ve olmayacak. Takım olarak çok güzel bir birlik ve beraberlik içerisindeyiz. Öncelikli hedefimiz bunu koruyup daha ileri bir seviyeye getirmek. Emin olun bu birlik ve beraberliği koruyup daha üst seviyelere taşımayı başarabildiğimiz sürece, günün birinde şampiyonluklara ve kupalara da ulaşmayı başarabileceğiz. O zaman kazanılan şampiyonluklar ve kupalar daha derin anlamlar ifade edecektir. Takım olarak birlik ve beraberliğin olmadığı, maçlar kazanılsa da kaybedilse de birbirine güven ve desteğin olmadığı bir takımın kazandığı şampiyonluklar ve kupalar hiçbir anlam ifade etmeyecektir.

Av. Asya Cemre IŞIK

Çîroka Kirasê

Hebû, tunebû, li gundekî zarokeke biçûk hebû... Bisekinin, ez he-
nekan dikim! Tevî ku min sernavê çîrokê li nivisa xwe kir, lê belê
mijara wê ya rastîn bîranîneke zarokatiya min e. Zarokatiya min li
gundekî biçûk lê pir xweş derbas bû. Di gûndê me yî xweşik de, çe-
mekî kûr û dirêj diherikî. Havînan gelek caran em diçûn ser çêm û
me avjenî dikir. Dibe ku gelek kes bizanibe zarokên gundan di bin
kincên xwe de kirasan li xwe nakin. Ji ber vê yekê em bi îşlikan di-
ketin nava çêm.

Ez bawer im wê demê şeş an jî heft salî bûm, em rojeke havînê
dîsa ji bo ku avjenîyê bikin çûn ser çêm. Bavê min jî li wir bû û trak-
tora me dişûst. Çend roj beriya wê, ji bajêr mêvan hatibûn mala me
û ji me re hinek diyarî anîbûn. Di nava wan diyarîyan de kirasek jî
hebû. Dayîka min ew kiras dabû min û roja em çûbûn ser çêm, min
heman kiras li xwe kiribû. Ji ber vê yekê jî, ez gelekî bi kelecana bûm.
Helbet ne tenê ji ber lixwekirina vî kirasî, lê belê ji ber vê yekê ku wê
demê kiras lixwekirin dihat wateya mezinbûnê. Lewra min gelek
caran dibihîst ku jinan digot: “Ez ketime kirasan!” Ev hevok tê vê
wateyê ku dema hûn kiras li ser xwe dikin, hûn êdî mezin bûne.

Pişt re ji bo bikevim avê, min îşlikê xwe derxist û ez bi tana kirasê
xwe mam. Min kirasê xwe nîşanî bavê xwe da û bi kêfxweşî jê re got:

“Bavo, binêre, ez ketime kirasan!”

Bavê min şaşmayî ma û hinekî bi şerm got:

“Erê keça min, kirasê te pir xweşik e.”

Pişt re ez çûm ketim nava avê û me wekî hemû rojên zarokatiya
xwe, rojeke xweş derbas kir.

Demeke gelek dirêj bi ser wê bûyerê da derbas bû û êdî ez rastî
mezin bûm Min wê demê fam kir ku dema jin dibêjin **“Ez ketime ki-
rasan.”**, wateya wê reglbûn e. Ez wê demê hîn bûm dema ku ez hîn
zarokeke şeş salî bûme, min gotiye bavê xwe **“Ez regl bûme!”**

Di zimanê Kurdî de ji bo reglbûnê - li gorî herêma cûda be jî - lêkerên mîna **“ketin kirasan, ketin kincan, ketin cilan, ketin hayzeyan”** tên bikaranîn. Mixabin ez nizanim pêşiyên me çima lêkerên li ser reglbûnê - ketina kirasan - ji kincan wergirtine. Lê ez bawer im ev mijareke kûr û sosyolojîk be.

Bi kurtasî çîroka min û kirasî waha bû. Hê niha jî dema ku ev bîranîn tê bîra min, ez bi deng dikenim û kêfxweş dibim. Ketina kirasan ne şerm e û min di zarokatiya xwe de nedizanî ku min bi vê gotina xwe tiştekî baş kiriye.

Ji ber ku min mîna çîrokan dest bi bîranîna xwe kir, ez dê wekî çîrokan jî vê bîranînê bi dawî bînim:

Çîroka min li diyaran,
Rehmet li dê û bavê xwîneran,
Ji bilî fesadên ber diwaran...

Prz. Ebrû DEMÎRTEPE (Baroya Wanê)

8 Mart'a Giderken

8 Mart 1857'de, ABD'nin New York kentinde bir tekstil fabrikasında yaklaşık 40 bin kadın işçi, daha iyi koşullarda çalışmak için greve başladı. Polisin işçilere saldırmasının ardından kadın işçilerin fabrikaya kilitlenmesi ile 8 Mart'a dönüşen olayların zemini hazırlandı. Fabrikada -kadınlar içeriye kilitlenmiş vaziyetteyken- çıkan yangın sonucu, fabrikanın önünde kurulan barikatlar sebebiyle kadın işçiler yangından kaçamadı. Tüm bu olaylar silsilesi ardından haklarını arayan 120 kadın işçi can verdi. O dönem işçilerin cenaze törenine 10 bini aşkın kişi katıldı.

Yaşanan bu katliamın ardından takvimler 26-27 Ağustos 1910'u gösterdiğinde, Danimarka'nın Kopenhag kentinde, 2. Enternasyonale bağlı Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin ve Rosa Luxemburg bir öneri sundu. 8 Mart 1857 tarihindeki tekstil fabrikası yangınında ölen kadın işçiler anısına, 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak anılması önerisi bu toplantıda oybirliğiyle kabul edildi. Dalga dalga tüm dünyaya hızla yayılmaya başladı.

1857'den bugüne, kadınlar birçok hakkını aynı mücadele ile kazanıma dönüştürdü, dönüştürmeye devam ediyor. Bununla birlikte bugün geline nokta kadın işçiler arasında hala "Eşit işe eşit ücret!" talebi başta olmak üzere bir çok talep güncelliğini koruyor. Nitekim Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Dairesi (DİSK-AR) tarafından 10.02.2022 tarihinde yayınlanan 'Türkiye'de İşsizlik ve İstihdamın Gerçek Yüzü ' raporunu incelediğimizde , kadınların haklı taleplerinin gerçekliği gün yüzüne çıkmış oluyor.

Raporda; cinsiyete göre işsizlik oranlarında kadın işsizliği, tüm işsizlik türlerinde en yüksek kategori olmaya devam ediyor. Mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranı erkeklerde yüzde 9,9 iken kadınlarda yüzde 13,8. Son 1 yılda kadın işsizliği 164 bin artarken, erkek işsizliği 159 bin azaldı. Geniş tanımlı işsizlik (atıl

işgücü) erkeklerde % 18, kadınlarda ise yaklaşık % 30'dur. Geniş tanımlı kadın işsizliği ile geniş tanımlı erkek işsizliği arasındaki fark 10,8 puandır.

Türkiye'de, kadınların; erkeklerden daha düşük ücret aldığı, sigortasız ve sendikasız çalıştırıldığı, her türlü ayrımcılığa maruz kaldığı daha önce bir çok kurum ve kuruluşun yapmış olduğu araştırmalarla kayıtlara geçmiştir. Her 10 kadından ancak 3'ü çalışmaktadır. Çalışan kadınların ise büyük bir kısmı çalışma koşullarından memnun değil.

Bugünün güncel tablosunda da kadınların; tam politik hak eşitliği, daha yüksek ücret, daha iyi çalışma, barınma ve yaşam koşulları için çeşitli grevlerle, direnişlerle haksızlığa ve ayrımcılığa karşı duruşları 8 Mart'ın ve kadın mücadelesinin tarihi bilincinden azade değil. Yine aynı bilinçle sadece çalışma koşullarına değil, aynı zamanda geçmişten bugüne kazanmış olduğu sosyal ve medeni haklarına göz dikenler karşısında da mücadele ediliyor. Bu vesileyle 8 Mart, hepimize güçlü bir örgütlenme çağrısıdır aynı zamanda.

Tüm dünyada ezilen ve sömürülen, topraklarından edilen kadınlar; şiddetten uzak, eşit bir hayat, insanca yaşamak ve çalışmak özlemiyle hak mücadelelerine daha çok atılıyor. Dünya çapında kadınların taleplerinin ortaklaştırılıp yükseltmenin yol ve yöntemleri çoğalıyor.

Bir araya geldiğimiz her alanda, barolarda, adliye koridorlarında, duruşma salonlarında ve her yerde dayanışmamız daim olsun!

Av. Songül ARGÜNAĞA

Feminist Bir Düşünce Olarak 'Bunalma Hakkı'

Ayakta kalmak, devam etmek, sessiz olmak, fedakârlık yapmak...

Beklentilerin ötesinde yaşamaya çalışmanın anlamı üzerine düşünüyorum. Hayatımızı bir kısır döngüye çeviren rollerimize sıkışıp kalmanın verdiği dayanılmaz boşluk hissi, kendini aşamamanın hissettirdiği tutsaklık, var olmaya mahkûm olmanın acısı cinsiyet fark etmesizin vücuda gelse de kadınlık durumu bakımından çok daha farklı deneyimlediğimiz bir olgu 'bunalmak'.

Düşünceli olmanın, içe kapanıklığın erkek için olgunluk belirtisi sayıldığı hepimizin malumu. Üstün nitelikli cinsiyetin(!) daha üstün nitelikli bireylerinin ulaştığı adanmışlığın, soyut kavramları düşünmenin verdiği entelektüel hazzı doruklarda yaşayan erkeklerin hal-i pür melali. Güneşin çatılardan yansıyışında varoluş krizi yaşayan Antoine Roquentin misali...

Eh, kadınlar olarak bu durumu aynı şekilde deneyimlemiyoruz tabi. Kadınlarda bu durum uyumsuzluk olarak algılanıyor, 'umursamazlık' ile damgalanıyoruz. İkinci cinsiyet tezahürü bu eril sistemde, kadın olarak maruz bırakıldığımız toplumsal inşa sürecinde, makul ve makbul kadınlığın sürekli güler yüzlü olmak şeklinde dayatıldığı; ne yaşarsa yaşasın destekleyen, sineye çeken, fedakâr olan kadının kutsandığı çağda uyumsuz ve öfkeli olmak devrimci bir eylemdir.

Bunalmaya hakkımız olduğunu haykırmak istiyorum. Bunun için yeterince sebebimiz var.

Elimize aldığımız her işte, işin kendine içkin zorluğundan çok eril zihniyetle sürekli çatışma halinde olmanın yaşattığı yorgunluktan; kamusal alanda var olmak, temel insan haklarını elde etmek için dahi üstün bir çaba sarf etmek zorunda kalmaktan, evlerimizin içinde eşitlik mücadelesi vermekten 'bunaldık'.

Neyse ki bunalmak kadın mücadelesinde umutsuzluğa denk

düşmüyor, değişim için umut veriyor. Bu nedenle birimiz düştüğünde kaldırmak için elini uzatacak sayısız kız kardeşimin olduğunu bilmenin güveni var içimde. Ortak bir kültürel devrimi deneyimlemenin birleştirdiği ellerimizin ayrılmayacağına olan inancımızı tazelesin bu 8 Mart.

O zaman **“YAŞASIN FEMİNİST BİR DÜŞÜNCE OLARAK BUNALMA HAKKI!”**

Av. Esmer ÖZER

Fotoğraf: Av. Öykü Çakmak
Suriçi/Şubat 2022

Veng

Her veng yeno ziwan gelo?
Yan zî her veng eşnawîyeno?

Her nalên û feryad reseno ezman?
Yan ganî merdim biqîro?

Ziwanê dejî çin a, bêveng û bêhes.
Kesayetê ey çin a, bêkes o.

Sereyê mi de bi hezar qalîkerdiş,
Bêwayîr û ne dîyar ê...

Heme kes yewbînan rê xerîb û dûrî,
Adirê zereyê mi tefinayê û verde ronîştê.

Ne eşkenî goş bide mi,
Ne zî eşkenê bibê vengê zereyê mi.

Nika ê vengî pêro merdê, yew zî nêmend.
Kam zano, eke bigoşdarîyê beno ke azad bibê.

Av. Şirvan YAKUT

Yeni Yaşıma...

Aklıma çöktü yine eski anılar. Sırayla gelip kapımda durdular, sanki içeriye alınmayı bekler gibi tek tek. Boynu büküktü çoğunun, aldım yanibaşıma onları. Yeni yaşıma hoş geldiniz dedim onlara, eski zaman fotoğraflarının içinden bakarak. Sonra da şimdiki halime...

Geçenlerde bir yerde okumuştum. Birini, ışık hızının %99'u hızla giden bir uzay aracıyla uzaya gönderirsek, o kişinin saatin yalnızca %14'ü hızında işleyeceğini öğrenmiştim. Ve bunun doğal sonucu olarak bu kişinin dünyada kalan bir ikizi varsa eğer, bu ikizinin kendisinden 50 yıl daha yaşlı olacağını yazıyordu bu yazı. Bu yazıdaki bilimsel yazı ve tespitler, bilimsel alandaki baş döndürücü hızla olan ilerleme ve çalışmalar sonucu bulunmuştur. Ve itiraf edeyim bu tespit, beni aynı zamanda da dehşete düşürdü.

Çünkü insanlar artık, yaşlanmanın tüm etkilerini durdurmaya -geriye çevirmeye (sağlıklı olduğu tartışma götürülen) çalışmaktalar. Etrafımız hep aynı yüz/ aynı bakışlarla (hatta yapaylık ve fazla müdahaleden kaynaklı olarak bakamayan-mimiksiz) insanlarla dolu. Orijinallik desen hak getire.

Asıl mesele kendini her halinle sevebilmekte. Ben her yaşın bir büyüğü olduğuna inanıyorum. Düşünsenize, bir an çocukluğunuza gidin. O deli dolu, sokakların evimiz olduğu, dünyayı oyundan ibaret sandığımız eski yıllara... Kim derdi ki o günlerden bu günlere geleceğiz, geliştireceğiz, çoğalacağız. Yıllar evet belki pek çok şey götürüyor bizden ama çok şey de katıyor, inanın.

Misal ben... O etrafa merakla bakan, çekingen kara gözlü kız; şu an kara ve mavi gözlü çocuklarına kol kanat germeye çalışıyor. Bütün anlarında onların elinden tutarak, tabi ki eşimin de yardımlarıyla. Küçük bir aile olarak, doğrunun ve iyinin yanında olmaya çabalıyor. Bu yüzden, yılların bana getirdiği her şeyi, kendi namıma

kabul ediyorum. Demek ki yaşanacaktı onca şey. Ama demek ki tüm mesele; hayatın tüm rüzgarlarına karşı -dolmuş bir başak gibi- dik durabilmekte imiş. Kısacası, her zerrene nüfuz etmiş olan yoğun sevgi hasret ve özlem duygusunun, her koşulda hakkını verebilmekmiş hayat. Kişiliğinden ödün vermeden; kökleriyle bağlı olduğu toprağından, memleketinden aldığı güçle... Senin hem en güçlü yanın hem de en zayıf "Umman"ın olan memleketinle... Güzellikleri de sonuna kadar hissederek yaşayabilmek ve bu ritüeli etrafındaki sevdiklerine de, çarpan etkisiyle bulaştırabilmekmiş mesele.

İşte bu nedenle, bana denilse ki; "Bir uzay aracı veya ışık hızıyla giden bir trene bin ve uzun yıllar genç olarak kalman garanti olsun." ben yine de, şimdiki zamanda yavaşça özümseyerek yaşamak isterim, sevdiklerim ve ailemle birlikte. Yılların çocuklarıma getirdiği mucizevi dokunuşları, bir bir görmek isterim. Eşimin hep elini tutarak, onunla daha çok güneşli günler görmek, yağmurda yürümek isterim. Küçük oğlumun; o öpülesi yumuşak kumral saçlarının, rüzgarda savrulurken arabanın dikiz aynasına yansıyışını görmek isterim hep. Bir de piyano tuşlarına basan o minicik parmaklarını izlemek... Kızımın kıvrık saçlarını okşayıp onun bebekken bana doğru koştuğu günleri kazımak isterim aklıma. Oğlumun mavi gözlerinde, dünyanın tüm okyanuslarının rengini ve dalgalarını hissedirim. Okyanusu daha hiç görmemiş olsam bile... Arkadaşlarımla koyu sohbetlere dalmak isterim yine, kahve kokusu eşliğinde. Yine haksız karşı, haklının yanında olmak isterim mutlaka.

Babamın bize küçükken anlattığı, yürek paralayıcı ama sonu bir o kadar da gizemli masallarını titrek sesle anlattığı o elektriksiz karanlık günleri özlerim yine. Annemin yaptığı nefis yemeklerin ve en çok da tandır ekmeğinin kokusunu çekmek isterim içime. Öğlen sonrası sarı sıcak bir saatte, eski bir trenle, annemlerin olduğu o küçük ilçeye; tandır ekmeği kokularıyla varmak isterim yine. Oradaki okul yolundan, yaşıtım olan teyze kızımınla birlikte, o küçücük

ilçemizin sokaklarını arşınlamak isterim yine. Kardeşlerimle bir bayram sofrasında, kalabalık-uzun ve kahkahalı bir sofraya oturmak isterim. Yeğenlerimin her bir doğumunda, bir kişi daha fazlalaşma duygusunun mutluluğunu hissetmek isterim yine. Ve sabahın o erken saatinde, gözlerini zar zor açıp bin bir hevesle okula giden; o liseli-örgülü saçlı kızın kulağına eğilip şunları fısıldamak isterim ki:

“Bu kadar sıkma canını, bu kadar merak etme. Hayat sonuna kadar yaşanan, küçük küçük anılarla birbirine bağlı, mucizelerden örülü/ yıldızlı bir yoldur. Bu yolu; ancak yüreğinden ve beyninden geçen niyetler ya aydınlatır ya da karanlığa boğar. Seçim senin. Bu yüzden, yüreğini ve beynini; hep iyilik ve güzellikle-sanatla besle ki yolun ışıklı olsun. Gerisini merak etme, her şey yolunu bulur zamanla. Hak ettiğin yaşamı yaşamak için, hayatı da seni hak edecek şekilde dolu dolu yaşa. Her köşe başında, bir sürprizle bekler hayat. Her yürek, hayatı kendine özgü bir forma sokar; yani birbirine benzese de aslında benzersizdir her hayat. Seher vaktinde düşen kırağı misali, kırılğan olma bu kadar. Pek çok sevenin var, seveceksin ve sevilleceksin. Yeni bir yer/güzel bir şey görünce hayretle bakan o içindeki büyümeyen çocuğun heyecanıyla, bakmaya devam et yine her şeye.”

Bu yeni yaşında, benden sana samimiyetle ve içten inanarak söylemesi...

Av. Fehmile DANIŞ

Resim: Av. Fehmile Daniş

Feminist Mizah Anlayışına İhtiyacımız Var

İnsanların hayatlarındaki, karakterlerindeki ve ülkelerindeki irili ufaklı absürtlükleri; küçük kurgular ve müzik eşliğinde yayınladığı yüz binlerce komik, hızlı TikTok videoları ve Instagram reelsleri mevcut düzenin ağır saatlerinin kısalmasına fazlasıyla yardımcı oldu. Tabi ki minnettarım. Ancak bütün bu kalabalık içinde hiçbir feminist kadına ilginç gelmeyecek olan şey ise insanların yaşamlarını, aşına olunan halleri ve sergiledikleri duygusal beraberliklerini bu denli çok izlerken eril kodların nasıl da at koşturduğunu fark etmemenin namümkünlüğü. Ben de bunlar içinden partnerlerin birlikte kullandıkları hesapları inceleyerek feminist bir mizahın mümkün olup olmadığını ve neredeyse annee olacak yaşa gelen feminist mücadelenin neden bunca zamandır güncel mizahı şekillendiremediği üzerine bazı googlulamaları ve kendi kendime düşünceleri yazmış bulundum. Kadınların yaşam mücadelesi verdiği ve her gün katlanarak artan bir baskıya maruz bırakıldıkları bugünlerde niyetim ukala bir tavırla can sıkırmak değil. Bu yazının, mücadelemizin ağırlığının farkında olduğum hususu gözetilerek okunmasını diliyorum.

Instagram'ın vızır vızır işleyen keşfet pazarında takılan herkes partnerlerin ortak kullandığı hesaplara denk gelmiştir. Çoğunlukla evli bazen de bu kadar popülerlerken birlikte yaşamaya nasıl cesaret edebiliyorlar diye Türkiyeli bir şaşırma ile şaşırdığımız bekâr bir kadın ve bir erkeğin kullandığı bu hesaplarda kadın ve erkeğin rolü, sonu asla gelmeyen bir tekrarla yeni dönem televizyon dizilerinden hallice belirlenmiş. Bıcır bıcır, duygusal, alışveriş ve makyaj düşkünü, kadın düşmanlığına varabilecek kıskançlıklarıyla "erkeğini" güldüren, regl dönemlerinde karakteri değişen (liberaller fantastik edebiyata bir katkı olarak görebilir), partnerinin arkadaşlarıyla takılmasını istemeyen ve evin bütün temizliği/düzeninden sorumlu kadın karakteri çoğu hesabın dışarıyla ilişkisini kesmiş, toplumdan azade biricik prensesi.

Prenslerimiz de babalarından bir tık önde olmasa da duygusal erkeğin Yeşilçam'a kıyasla tercih edildiği bu dönemde sevgilerini dile getirmeyi öğrendikleri ufak bir iyileşme emaresine sahip. Ancak bu erkekler yine de kıskanç, sorumluluk almayan ve yalancı halleriyle toplumun erkekliklerine ve hetero ilişkilere sağladığı bütün kolaylıklardan yararlanarak "beğeni" alabiliyor. Söz konusu hesapların kullanıcıları tartışmalarını, özel günlerini ve eğlendikleri anları kurgulayarak benzer roller içinde benzer kitlelere hitap ediyorlar. Çoğu zaman rahatlıkla sezildiği üzere bu roller satış yapmaya yönelik ama sadece bu kadar değil. Asıl problem, denemiş ve başarmış çiftlerin taklitlerinden oluşan ve günden güne sayısı artan bu hesaplarda kadın ve erkek rollerinin aynılığı. Bu aynılık akıllara şu soruları getiriyor: Bulunduğu ekonomik sınıf fark etmeksizin herkes, her evin ve her ilişkinin bu kadar içindeyken feminist politika buralara neden giremiyor? Pratiğe yönelik sormak gerekirse feminist kadınlar neden komik TikTok videoları çekmiyorlar?

Bütün bu sorular bir köşede kendi kuyruğunu kovalayadursun biz bu hesapların kimler tarafından izlendiğine ve bu sonsuz gibi duran tekrarın nasıl kırılabileceğine bakalım. Bu hesaplar, çoğunlukla ergenliğinin başındaki kadınlardan tutun da otuzlarının ortasında olan kadın ve erkeklere kadar geniş bir kitle tarafından gıpta edilerek izleniyor. Aile evinin dışında, iki kişilik neredeyse filmlerdeki gibi yoğun ve komik bir ilişki... Üstelik binlerce takipçileri ve paraları var. Bunları istememek için minimum 45 yaşında olmak lazım. Ancak maalesef feminist bilincin sağladığı bakış açısıyla baktığımızda otuz saniyelik görüntüsüyle dahi bu kadar kusursuz ve "öylesine" değil. Tekrarlanan roller kadınların başka hayatlar kurmasının önündeki en büyük engellerden biri. Toplumun değerleri feminist mücadelenin ittirilmesiyle dönüşürken sosyal medyanın tamamında kadın ve erkeğin eşit olmadığı birlikteliklerin çokça özelenilmiş "kız isteme", nişan töreni, düğün merasimi ve türlü türlü

kutlamaları sergilenerek kurtulmayı dilediğimiz düzenin propagandası yapılıyor. Bunlar izlendikçe arzulanıp, normalleşiyor ve alternatifleri yaratılmadıkça başta mizah anlayışını olmak üzere hayata dair her anlayışı daha fazla erilleştiriyor. Kadın-erkek ilişkilerinde zıtlıklar üzerine kurulan mizah anlayışı hem kadının vaktinden ve enerjisinden alıyor hem de eşitlik taleplerinin alaya alınmasına neden oluyor. Dağınık, temizlik yapmayan, kıskanç, çocuk bakımından anlamayan ve küfreden bir erkek komik bulunarak takip edildiğinde, onu uyaran ve alttan almayan, “ortamı geren” kadını değil de söylenerek dağıttıklarını toplamaya girişen komik kadın daha makul ve daha izlenir oluyor. Bu cinsiyetçi ve kısıtlayıcı içerikler yerine feminist doğrular üzerine inşa edilmiş ilişkilerin, yalnız yaşayan kadınların, bekâr annelerin mizah anlayışını, içeriklerini izlemek istemez miyiz? Bu soruya verilen “elbette isteriz” cevabı maa- lesef tek başına yeterli olmuyor. Çünkü kadınlar beceremedikleri, ilgilenmedikleri ya da erkekler kadar komik olmadıkları için üretmiyor değil. Sorunun temelinde, ataerkinin kadınları toplumsal alanda görünür olmaktan men ettiği dönemlerin bir tezahürü olarak erkeklerin; kadınların ürettiği içerikleri içeriğinden ve kalitesinden bağımsız olarak, eleştirme, hor görme ve yok etme isteği yatıyor. Şöyle bir geriye bakarak somutlaştırmak gerekirse kadınların, 1950’lerde Amerika’da başladığı düşünülen stand-up şeklinde komedi gösterileri düzenlemeleri 1960’ların sonlarına doğru ikinci dalga feminizm ile birlikte gerçekleşti. Ancak erkek egemen stand-up mekânlarında varlık göstermesi hiç de kolay olmayan kadın komedyenler, günümüze kadar süren ayrımcılıklara maruz kaldı. Stand-up komedi venülerinin kadın stand-up komedyenlerine daha az yer vermesi ve kadınların sadece belli konularda komedi yapmalarına alan tanınması, ilk dönemlerde yaşanan ayrımcılıklardan sadece birkaçı. Kadınların komedyenlik mesleği icra edişinin ideal toplumsal cinsiyet rollerini bozuntuya uğrattıyor olması da ana akım

izleyicinin kadınların gösterilerine talep göstermemesine neden olmuş. Sıraladığım problemlerin bugün içerik üreticisi kadınlara yaşıtılanların benzeri olduğu ve aynı kökten beslendiği apaçık bir şekilde ortada. Görüldüğü üzere erkeklik, kendini var ettiği cinsiyetçi düşüncenin kılıfını dahi değiştirmeye çalışmıyor. Kadın stand-up'ının öncülerinden ve pek çok kadın stand-up komedyenine ilham olmuş olan Amerikalı Lilly Tomlin, bir röportajında şöyle diyor: “Mizahın idare gerektiren bir iş olması nedeniyle bir kadının şaka yapamayacağını ve seyirciyi kontrolü altına alarak güldüremeyeceğini düşünen toplumsal zihniyet gerçekten inanılmaz” (Willett & Willett & Sherman, 2012). Kadınların kontrol eden değil, daima kontrol edilen olarak görüldüğü heteronormatif toplumsal cinsiyet idealleri düşünüldüğünde, kadınlara komiklik payesi verilmesine rağmen karşı karşıya kaldıkları bu direnci anlamlandırmak çok da zor değil. Daha da açarsak ince zekâlı, komik, güldüren ve dolayısıyla kontrolü elinde tutan kadın imajının eril düzene tehdit teşkil etmesi, bu direncin arkasında yatan nedenlerden biri olarak okunabilir. Bugün yoğun bir şekilde kullanılan sosyal medya platformlarında kadın bir içerik üreticisi feminist bir bilinçle içerik ürettiğinde, mizah yaptığından erkekler tarafından “kullandığı platformdan uzaklaşması” için her tarafından kadın düşmanlığı akan yüzlerce yoruma ve hakarete mazur kalıyor ve bu çoğu kadın için yıldırıcı olabiliyor. Bütün bu olgular dikkate alınarak düşünüldüğünde açıkça anlaşılıyor ki erkekler paşası oldukları bu düzenin değişmemesi için neyin komik olduğuna dahi karar veren olmak istiyor.

Tam da bu nedenlerle feminist içerikler üreten, erkeklerin yılgın bir hoşgörü ile ürettiklerini benimsemesine ihtiyaç duymayan, komediyi erkeklik tekelinden kurtaracak kadınların mizahına ihtiyaç var. Bu noktada feminist kadınlara düşen sorumluluk ise sosyal medya içeriklerini ve kadın üreticilerini boomer bir tavırla küçüm-

sememek, feminist bir anlayışın yayılmasına katkı sunmak ve üreten kadınlara kendilerine yapılan ağır eleştirilerin ürettiklerinin kalitesi ve içeriği ile alakalı olmadığını bu yorumların erkeklik krizinden taşıdığını anlatmak ve bu fikri yaygınlaştırmak. Bu destek sunulmadığında ve mücadelenin sürdürülmesi için kemikleşmiş yöntemlerde ısrar edildiğinde hem genç kadınlar feminist mücadeleden uzaklaşıyor hem de feminist düşünce güncel olanda yer almıyor. Umuyorum ki bu anlayışa son verildiğinde kadınların daha fazla üretmesine en başta kadınlar destek olacak.

Av. Cansel TALAY

Resim: Av. Gülşen Demir

Hayat Bize Biçilmiş Rollerden Çok Daha Fazlası...

Uzun zamandan beri çok sık rastladığımız ancak şimdilerde daha net fark edebildiğimiz bir durumdan söz etmek istiyorum. Hayatta sanki tek sorun fazla kilolarımız, yüzümüzdeki sivilcelerimiz, saçımızın rengi ya da diğer başka fiziksel özelliklerimizmiş gibi davranılıyor; ancak şöyle bir etraflıca düşünüldüğünde bunların çok basit ve anlamsız algılar olduğunun farkına varabiliriz. Kadınların, güzellik adına toplum tarafından dayatılan kalıplaşmış sığ güzellik algısının dışında bir varlık olduğunu henüz idrak edememiş bir toplumun bireyleriyiz. Neredeyse tüm dünyada çok fazla denk gelen bir durumdur bu.

İdeal kilo, ideal boy kime göre neye göre belirlenebilir ki! Bunun hiçbir dilde tanımı, ölçümü mümkün değildir; ideal kilo kendimizi iyi hissettiğimiz kilodur. İdeal kavramı yalnızca kendimize bağlıdır.

Ne giydiğimiz, ne renk giydiğimiz sadece ve sadece bizi ilgilendiren bir konudur. Bir çoğumuz farkında olmasak da bu konularda biz kadınlara yansıyan dayatmalar psikolojik şiddettir. Ancak şöyle ki çağımızın gelişmişlik düzeyini ve modern çağa uyma isteğimizin her geçen gün arttığını düşündüğümüzde bu tarz mobbing içeren düşüncelerin bizlere etkimemesi gerekir. Biz kadınlar bu kadar güçlü olabilmişken bir başkasının bize bu tarz dayatmalarını kabul edeceğimiz düşünülemez.

Peki nedir bu algılardan çok daha fazlası?

Bunlar; kişinin özerkliği, eğitim, güvenlik, ekonomik güvenlik, mülkiyet ve yasal haklar, istihdam, cinsel ve üreme dahil fiziksel sağlık hakları, sağlık hizmetlerine erişim ve yeterli yiyecek, su ve barınma vs. Daha fazla çoğaltılabilir.

Kadınların ruh sağlığı için cinsiyet, yaş, gelir, ırk, etnik köken, cinsel yönelim veya inançlar konusunda ayrımcılık ve şiddetin ortadan kaldırılması gerekir.

Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı Madde 89 şöyle der:

Kadınların ulaşılabilir en yüksek standartta fiziksel ve zihinsel sağlığa sahip olma hakkı vardır. Bu hakkın kullanılması; hayatları, iyi durumda olmaları, toplumsal ve özel yaşamın bütün alanlarına katılma yetenekleri açısından büyük önem taşır.

Kadınlara yapılan bu baskılar beraberinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bkz;

✓ **Kadınların her yaşta ve dünyanın her bölgesinde erkeklerden daha fazla fiziksel ve ruhsal hastalıkları vardır** (*Macintyre ve ark. 1996, Austad, 2006; Seedat ve ark. 2009*).

Yaşanılan olumsuz dayatmaların kadınların üzerindeki etkileri maalesef yukarıda bahsettiğim gibidir.

DOVE 2016 araştırmasını çoğumuz biliriz, bahsettiğim konuyu gayet özetler niteliktedir;

Dünyada 13 ülkede 10.500 kadınla yapılan araştırma:

✓ Tüm dünyada kadınların sadece %4'ü kendisini güzel buluyor (2004'e göre %2 artış).

✓ Genç kızların sadece %11'i kendini rahat bir şekilde 'güzel' olarak tarif ediyor.

✓ Genç kızların %72'si güzel olması gerektiğine dair inanılmaz bir baskı hissediyor.

✓ Kadınların %80'i her kadında bir güzelliğin olduğunu düşünüyor, ancak bunu kendilerinde göremiyor.

✓ Tüm dünyada kadınların neredeyse yarısından fazlası (%54), söz konusu görünüşleri olduğunda, kendilerini acımasız bir şekilde eleştiriyor.

Ve yine göstermek istediğim bir başka örnek şu ki;

ABD 'de genç kızlarla yapılan bir araştırmada, kadınların;

✓ % 98'i kendilerini "belli bir biçimde" görünmek zorunda oldukları konusunda çok büyük bir baskı altında hissediyorlar.

✓ % 92 kendilerinin fiziksel görünüşü konusunda değişiklik yapmak istiyor (birinci sırada kilo var).

✓ % 90'ında yeme bozukluğu var.

✓ Her 4 genç kızdan birinde depresyon, yeme bozukluğu kaygı ve baskı var .

✓ 13 yaşındaki kızların % 53'ü vücudu ile mutlu değil ve bu 17 yaşına gelince % 78'e çıkıyor.

✓ *Real Girls, Real Pressure: National Report on the State of Self-Esteem, Dove Self-Esteem Fund*

Toplumsal cinsiyet rolleri bizim benliklerimizin yapılanmasının da bir parçası olur.

Herkes gibi olmak zorunda değiliz; herkes gibi giyinmek, herkes gibi benzer markalarda takılı kalmak yada herkes gibi aynı olaylara aynı tepkileri vermek zorunda değiliz. Biz kadınlar olarak sıradan olmadığımızı giydiğimiz kıyafetler ile değil benliğimiz ile yeteri kadar gösterebiliyoruz.

Psikolojik güçlenme adına yıllardır biz güçlü kadınlar kendimize yararlı olmak adına birçok içsel başarıya imza atıyoruz.

Nedir psikolojik güçlenme?

✓ İçsel güç kaynaklarını bulup ortaya çıkarma

✓ Kendi değer ve önemini fark etme

✓ Dünyayı kendi gözünden görme

✓ Kendi kendini yönetme

✓ Bağımsızlık ve bağımlılık arasında denge kurma

Aslına bakarsak bahsettiğimiz bu sorunların bazı çözümleri var. Sistemin değişimi! Hatırlarsanız yakın zamanda birçok marka artık tanınmış güzellik algılarından farklı olarak sıfır beden değil de büyük beden mankenler üzerinde tanıtım yapmaya başladı. Bu

durum dünya üzerinde bazı otoriteler tarafından bir devrim olarak nitelendirildi. Oysa bu bir devrim olmamakla birlikte sistemin bize uymak istemesidir. O halde sisteme yansıtmamız gereken; güzelliğin bir kalıp olmadığı, her bedenin apayrı güzel olduğudur.

Biz kadınlar olarak aslında her halimiz ile çok güzel olduğumuz farkındayız ve hayatın dış görünüşten çok daha fazlası olduğunu biliyoruz. Güzellikle kalın :)

Av. Feyza Nur IŞIK

8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle Amedspor Kadın Futbol Takım Kaptanı Güzide Alçu ile Futbol Hakkında Konuştuk!

❁ ***Merhaba! Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?***

Ben, Güzide Alçu. Amedspor Kadın Futbol Takımı kaptanı ve Türkiye Futbol Milli Takımı oyuncusuyum. Dicle Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunuyum, şu anda Dicle Üniversitesi Antrenörlük 4. sınıf öğrencisiyim. Aynı zamanda C Gross futbol antrenörlük belgem var.

❁ ***Spora nasıl yöneldiniz?***

Spora, abimleri ve sokakta oynayan erkek arkadaşlarımı izleyerek başladım. “Onlar yapabilir, neden ben yapamıyorum,” dedim. “Bu iş nasıl yapılır?” kısmıyla başladım ve başladım. Evde cam kırma- larla başladı, ardından sokaktaki erkek arkadaşlarım “Gel, maç ya- palım!” vs. derken işler daha da büyüdü. Okul takımlarında erkeklerle oynamaya başladım. 2008 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyespor adıyla kurulan kadın futbol takımında yer aldım.

❁ ***Futbolun hep erkek sporu olduğuna dair bir ön kabul var. Aileniz bu alana yönelmenizi nasıl karşıladı?***

Ailemde ilk zamanlarda -özellikle babam ve abimde- bir ön yargı vardı. “İnsanlar ne der?!” diye. İşte bu noktada annem, futbolda ve hayatımda en büyük öneme sahip. Herkese, “Hayır, oynayabilir benim kızım,” diyerek ısrarla anlattı. Onun sözleriyle başlayan bu süreç akabinde benim sahadaki performansım, gollerim görüldük- ten sonra ailem, tribünlerde alkışlarıyla destekçim oldu.

❁ *Neden diğer spor dalları değil de futbolu tercih ettiniz?*

2009 yılından bu yana insanlara, “Kadınlar her alanda olduğu gibi bu alanda da başarılı olabilir ve hakkını verir,” dedik ve şu an Amedspor olarak Süperlig takımlarındanız. Bunun mutluluğu mükemmel bir yerde her zaman, iliklerimize kadar yaşıyoruz. Zor olanı başarmak küçüklüğümden gelen bir şey olsa gerek; fiziksel ve mental olarak kendimi futbol dalında daha özgür, daha yetenekli gördüm. Futbol, koca bir ayrıcalıktır kadınlar için. Ben ise ismimin verdiği anlam gibi “Güzide; seçilmiş ve özel” , bende doğurduğu duygularla yaşayarak “futbol” dedim.

❁ *Sahada kadın olması tribünü nasıl etkiliyor?*

Tribünlerde taraftarlar genellikle desteklerken dahi karşı takıma ve hakeme itihafen argo kelimeler sarf ediyorlar. Ama kadın olunca kimse o kelimeleri sarf etmiyor, duruyor. Bu kocaman bir adım demek. Ardından güzel tezahüratlar dökülüyor dillerden, farklı bir bakış açısı oluşuyor. Bu durum hem Türkiye hem de Diyarbakır için büyük bir adım. Halkımızın bize verdiği değeri, kıymeti gösteriyor.

❁ *Kadın olmaktan kaynaklı, futbol oynarken nasıl zorluklarla karşılaşılıyorsunuz?*

Kadın olarak zorluklarımızdan ziyade, insanların-kulüplerin hassasiyetleri var aslında; ama her takım, halk için demiyorum. Kadın olarak sadece Diyarbakır ilinin değil, so-

rumlu olan Türkiye Futbol Federasyonu'nun ilgisi daha küçük kalıyor. Ama bu sene o algı da değişti; artık TV ekranlarındayız, her daim olacağız da.

❁ *Kadın futbol takımı olmanın dezavantajları var mı ?*

Kadın futbol takımının aslında avantajları daha fazla. Gösterilen ilgi ve alakanın ayrıca dünyada duyulması da herkes tarafından avantaj sağladı.

❁ *Halkın kadın futbol takımına bakış açısını nasıl görüyorsunuz?*

İnsanlar yaptıkları paylaşımlarla ve maçlarda tribünleri doldurarak kadın takımına sahip çıkıyor, önemsiyor, değer veriyor. Elbette kitle çok denemez, az ama daha fazla olmamız gerek.

❁ *Takımın güncel durumu nedir? Hedefleriniz nedir ? Çalışmalarınız nasıl gidiyor?*

Amedspor Kadın Futbol Takımı'mız Süperlig'de ve şu an 8. sıradayız. Hedefimiz, genç takımımız ile bu sene Ligi ortalarda bitirip seneye sağlam ve dinamik bir şekilde, transfer yaparak şampiyonluğa oynamak. Çalışmalarımız, haftanın beş günü sürüyor ve hafta sonları maçlarla devam ediyoruz. Yoğun ve sıkı çalışıyoruz, mücadelemiz her zaman var olacak ve herkesin destekleriyle daha iyi olacağız.

❁ *Başka değinmek istediğiniz bir konu var mı ?*

Değinmek istediğim çok önemli bir nokta var. Beni bu hayattaki hatalarımla, kusurlarımla kabul ederek doğruyu gösteren; gerek sahada gerek hayatımda her daim destekçim olan, yanımda varlığını hissettiğim tek ve özel dostuma teşekkür ederim; iyi ki var. En önemlisi bireysel koçum kendisi; her dalda, her mertebede yanımda oluyor. Sahada daha iyi görünmemin kaynağı. Özellikle ona teşekkürlerimi sunuyorum. Kadın futbol takımımıza desteklerin çoğalmasını ve sponsor olunması gerektiğinin altını çizerek vurgulama isterim. Teşekkür ederim benimle bu röportajı yaptığınız için, çok sağ olun.

Bu değerli bilgiler ve güzel röportaj için biz teşekkür ederiz. Takıma başarılar dileriz, kadınlar her daim yanınızda!

Av. Diren Elif VURGUN

Zaman

*''Zamansız gidişlerin çocuklarına, Şinom'a sevgiyle ..
13/03/2016''*

Geçmeyen zamanmış, sen değil.
Önce zamana güç bile dim,
Sessizliği aradım sonra.
Gölgesizlerin sesinden sessizliği öğrendim.
'Geçiyor' dediler,
'Ne çabuk' dedim.
'Acele et' dediler,
'Sığmam o kayığa, almaz' dedim.
Bir gölgesiz, bir alınmamış kürek, bir de ben kaldım geride...

Av. Cemile TURHALLI BALSAK

Opuz - Türkiye Kararı'nın Cinsiyet Temelli Ayrımcılık Yasağı Bağlamında Değerlendirilmesi

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de kadına yönelik ev içi şiddetin diğer şiddet türlerine göre yüksek olduğu pek çok uluslararası rapora yansımıştır. Yaşanan birçok toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olayında ilgili adli ve idari makamların gereken hassasiyeti göstermedikleri ve çoğu kez faillerin açık ya da örtük bir şekilde korunduğu görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet temelli şiddetin altında yatan sebeplerin derinlemesine analiz edildiği, yargı makamlarının kadınların başta yaşam hakkı olmak üzere temel hak ve özgürlüklerini korumaya dair pozitif ve negatif yükümlülüklerinin hatırlatıldığı ve kadına yönelik sistematik ev içi şiddetin cinsiyet temelli ayrımcılık yasağı bağlamında değerlendirildiği Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)’in Opuz/Türkiye kararı gerek ulusal gerekse uluslararası hukuk açısından oldukça önemli ilkeleri ihtiva etmektedir. Karar, aynı zamanda etkili müdafiliik / vekillik için kadın hakları alanında çalışan avukatlara rehberlik etmekte ve adli ve idari makamlara kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yol göstermektedir.

Bu yazı, Diyarbakır Barosu’nun hukuk dünyasına kazandırdığı Opuz/Türkiye kararını ve kararda detaylı olarak tartışılan cinsiyet temelli ayrımcılık yasağını yeniden tartışmaya açmak amacıyla yazılmıştır. Karara ilişkin tartışmalara geçmeden evvel karara konu olay özetlenecek daha sonra mahkemenin kararı, mahkemenin cinsiyet temelli ayrımcılığa bakış açısı, delilleri değerlendirdiği hukuki perspektif, izah edilmeye çalışılacaktır.

“Nahide Opuz, Diyarbakır’da yaşayan Türkiyeli bir yurttıştır. Nahide, annesinin eşinin oğlu olan Hüseyin Opuz ile 1990 yılında birlikte yaşamaya başlamış, 1995’te ise resmi olarak evlenmiştir. Nahide Opuz ve Hüseyin Opuz’un birlikteliklerinden 1993, 1994 ve 1996 doğumlu üç çocukları bulunmaktadır. Nahide Opuz ve Hüseyin Opuz ilişkilerinin başlangıcından beri ciddi tartışmalar yaşamış, Nahide Opuz, birçok defa şiddete maruz kalmış ve çok zorlu bir sürecin sonunda nihayet evli olduğu Hüseyin Opuz’dan boşanmıştır. Boşanma sürecinde sürekli fiziksel, psikolojik, duygusal ve ekonomik şiddete maruz kalan Nahide Opuz, Nisan 1995 ve Mart 1998 arasında Hüseyin Opuz tarafından maruz kalmış olduğu birçok şiddet olayına ve diğer suç teşkil eden dav-

ranışlarına ilişkin ilgili makamlara birçok kez başvuruda bulunmuştur. Bu başvuruların her biri tehlikenin ne kadar yakın ve öngörülebilir olduğunu gösterecek minvaldedir. Başvuruya konu olaylar bıçakla tehdit ve yaralama, kadınların üzerine araba sürme vb. şeklinde çeşitlilik göstermektedir. Tüm bu şiddet olaylarına ilişkin yapılan başvurular sonucunda hekimlerce yapılan muayenelerde kanama, çürük, ezik, sıyrık, çizik dahil çeşitli bulguların bulunduğu rapor edilmiş ve hem Nahide Opuz'un hem de annesinin tıbben yaşamlarını tehlikeye düşüren yaralamalara maruz kaldığı hekim raporlarıyla ispat edilmiştir. Hüseyin Opuz'un arabayla gerçekleştirdiği saldırıda Nahide'nin annesi hayati tehdit yaratacak şekilde yaralanmıştır. Ölüm tehditlerinin güncelliği ve öldürme girişimi nedeniyle Hüseyin Opuz hakkında ceza takibi başlatılmıştır ancak bıçakla saldırı olayında delil yetersizliğinden kovuşturma yapılmamasına karar verilmiştir. Hüseyin Opuz iki kez tutuklansa da güncel ve yakın tehlikenin varlığına rağmen serbest bırakılmıştır. Nahide Opuz ve annesi, Hüseyin Opuz tarafından sürekli tehdit edildikleri için bir kısım şikayetlerinden vazgeçmişlerdir. Vazgeçme sebebiyle de olayların yargılamaya konu olduğu zamanda yürürlükte bulunan Ceza Kanununun 456/4 hükmü uyarınca kovuşturmaya devam edilmemiştir. Hüseyin Opuz'a ancak bir kısım şikayetlere ilişkin yapılan yargılamanın neticesinde adli para cezası verilmiştir. Özce; Nahide Opuz ve annesinin bir şiddet sarmalı içerisinde olduğu ve yaşamlarının tehlikede olduğu açık bir şekilde ortada olmasına rağmen maalesef ilgililerce gerekli dikkat ve özen gösterilmemiş, tehlike bertaraf edilmemiş kadınlara uygulanan ve süreklilik arz eden şiddet göz ardı edilmiştir. Nahide Opuz ve annesine uygulanan şiddete dair ilgili mercilerce etkin ve etkili önlemin alınmaması nedeniyle 11.3.2002'de Nahide Opuz ve annesi İzmir'e kaçmaya ve taşınmaya çalışırken Hüseyin Opuz, Nahide Opuz ve annesinin de içerisinde bulunduğu kamyonu kenara çekmeye zorlamış, yolcu kapısını açarak kadınlara ateş etmiştir. Bu saldırı esnasında Nahide Opuz'un annesi olay yerinde ölmüştür. 2008'de Hüseyin Opuz, Nahide Opuz'un annesini öldürmesi nedeniyle cinayet ve ruhsatsız silah taşımaktan dolayı yargılanmış ve öldürme suçundan hakkında mahkumiyet kararı verilmiştir. Temyiz yargılaması süresince Hüseyin Opuz serbest kalmış ve yine Nahide'yi tehdit etmeye devam etmiştir. Nisan 2008'de Nahide Opuz, Hüseyin Opuz hakkında kendisinin erkek arkadaşı aracılığıyla tekrar tehdit edildiğine ilişkin şikayette bulunmuş-

tur.” Önce anlatmaya çalıştığımız olaylar silsilesi göz önüne alındığında kadınlara yönelik açık ve yakın tehlikenin yetkililerce görmezden gelindiği kardan da anlaşılmaktadır.

Nahide Opuz, annesinin silahla öldürülmesinden 6 ay sonra, yetkililerin annesinin yaşam hakkını koruyamadığı iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi(AİHS)’nin 2. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı; yetkililerin, Nahide Opuz’un maruz kaldığı şiddet, yaralama ve ölüm tehditlerine karşı kayıtsız kalmalarının yarattığı acı ve korku nedeniyle AİHS’in 3. maddesinde düzenlenen işkence ve kötü muamele yasağının, annesinin ve kendisinin toplumsal cinsiyete dayalı olarak ayrımcılığa maruz bırakıldığı iddiasıyla AİHS’in 2. ve 3. maddeyle bağlantılı olarak AİHS’in ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddesinin ihlal edildiğini yukarıda bahsettiğimiz tüm ihmalkarlıklar silsilesi uyarınca ileri sürmüştür. Nahide Opuz kararı, AİHM’in ilk kez bir ülkeyi kadına karşı şiddeti önlemede başarısız olduğu gerekçesi ile tazminat ödemeye mahkum etmesi ve cinsiyete dayalı şiddeti bir ayrımcılık biçimi olarak kabul etmesi yönüyle kadına yönelik şiddet vakaları için bir dönüm noktasıdır. Bu nedenle Opuz/Türkiye kararını ayrımcılık yasağı bağlamında irdedeceğim.

Aile İçi Şiddet Bağlamında Ayrımcılık

Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), kadına yönelik şiddeti, 1. maddesinde şu şekilde tanımlamaktadır: *“... Medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama..”*

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW Komitesi), “toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin kadının hak ve özgürlüklerini erkeklerle eşit biçimde kullanabilme ehliyetini ciddi biçimde engelleyen bir ayrımcılık biçimi olduğunu” ve dolayısıyla CEDAW’ın 1. madde kapsamında yasaklandığını tespit etmiştir. Komite, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet genel kategorisi içerisine, “aile şiddeti”ni dahil ederek kadına yönelik şiddetin kadınlara yönelik bir ayrımcılık biçimi olduğunu yinelemiştir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile ayrımcılık arasındaki rabıtayı 2003/45 sayılı kararında *“kadına yönelik her türlü şiddetin kadına yönelik hukuki ve fiili ayrımcılık ve toplumda kadınlara biçilen daha düşük statü bağlamı dahilinde vuku bulduğunu ve kadınların devletten telafi isterken sık sık karşı karşıya kaldığı engellerle daha da ağırlaştığını”,* diyerek kurmuştur.

Amerika Devletleri Komisyonu da kadına yönelik şiddeti, devletin bir aile içi şiddet şikayetini önleme ve soruşturma yönünde gerekli özeni göstermemesi halinde bir tür ayrımcılık olarak nitelemiştir. (Maria da Penha - Brezilya)

Bahsi geçen tanımlama ve kararlardan da anlaşılacağı üzere, devletin kadını ev içi şiddete karşı korumamasının kadınların eşit hukuki koruma hakkını ihlal ettiği ve bunun için bu korumanın kasti olmasının şart olmadığı görülmektedir. AİHM, Nahide Opuz kararını değerlendirirken ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddeye ilişkin mevcut içtihadını davaya uygulamadan önce ev içi şiddet bağlamında ayrımcılığın ne anlama geldiğini yukarıda belirttiğimiz düzenleme ve kararlar doğrultusunda ortaya koymuştur. Bunun için de uluslararası hukukun özelleşmiş araçlarından ve kadına yönelik şiddetle ilgili kararlardan yararlanmışır. Bu açıdan CEDAW’ın, CEDAW Komitesi’nin, BM İnsan Hakları Komisyonu’nun, Belém do Pará Sözleşmesi’nin ve Amerikan Devletleri Sistemi’nin kadına yönelik şiddetin kadına yönelik ayrımcılık türlerinden biri olduğuna, kadınların ayrımcılığın her türünden uzak yaşama hakkı olduğuna, devletin aile içi şiddete karşı koruma sağlamamasının, eşit hukuki koruma sağlama yükümlülüğünün cinsiyete dayalı olarak yerine getirilmemiş olduğu anlamına geldiğine ve devletin ev içi şiddet olaylarını özen yükümlülüğüne uygun olarak engellemekte ve soruşturmaktaki başarısızlığının ayrımcılık anlamına gelebileceğine yönelik düzenleme ve kararlarını değerlendirmiştir.

Bu anlayış ışığında Türkiye’nin ev içi şiddete yaklaşımını değerlendiren AİHM, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından Türkiye’de ev içi şiddete ilişkin sorunların hukuk kurallarından değil uygulamadan kaynaklandığı tespitinde bulunmuştur. Mahkeme incelemesinde, başvurucunun sunduğu, Diyarbakır Barosu’nun ve Uluslararası Af Örgütü’nün kadına yönelik ayrımcılığı gösteren raporlarından ve bu raporlarda yer alan istatistiklerden de yararlanmışır.

AİHM, bu araştırmalardan yola çıkarak mağdurların ev içi şiddeti karakollara bildirdiklerinde, karakollarda gördükleri muamelenin mağdurlara etkili koruma sağlamak konusunda yargının pasifliği gibi davranışlarını içeren genel bir yaklaşımın olduğunu, kolluğun bu olayları “karışamayacakları aile meseleleri” olarak gördükleri, bu tür şikayetleri araştırmak yerine, kadınları şikâyetlerinden vazgeçmeye ikna eden bir tür “arabulucu” rolünü benimsediğinin görüldüğünü ifade etmiştir. Dahası, AİHM bu raporlardan yola çıkarak 4320 Sayılı Kanun’un uygulanmasında karşılaşılan sebepsiz gecikmelerin mahkemelerin bu yasayla ilgili talepleri aciliyeti olmayan ve/veya boşanma davası minvalinde bir hukuk davası şeklinde ele almasından kaynaklandığı, saldırganlara yönelik mahkeme kararlarının uygulanmasında da kolluk birimlerinin pasif tutumlarından ötürü gecikmeler yaşandığı sonucuna varmıştır. AİHM değerlendirmesine ayrıca, ev içi şiddet faillerinin, mahkemelerin gelenek-görenekler ve namus nedeniyle cezalarda indirim yapmasından ötürü caydırıcı cezalara çarptırılmadığını da eklemiştir.

AİHM’e göre bütün bu tespitler, Türkiye’de kamu görevlilerinin aile içi şiddete hoşgörüyle yaklaştığını ve hükümetin ileri sürdüğü yasal mekanizmaların etkili bir şekilde işlemediğini göstermektedir. Yaptığı bu değerlendirmeler ışığında AİHM, başvurusunun aile içi şiddetin esas olarak kadınları etkilediğine ve Türkiye’deki genel ve ayrımcı adli pasifliğin aile içi şiddetin varlığına olanak sağlayan bir ortam yarattığına ilişkin prima facie (ilk bakışta haklı görünen) delilleri ortaya koyduğunu ifade etmiştir. Sonuç olarak AİHM, hükümetin son yıllarda gerçekleştirdiği reformlara rağmen hukuk sisteminin bütünündeki tepkisizlik ve cezasızlık dikkate alındığında Türkiye’nin ev içi şiddetle mücadele etme kararlılığının olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu mahkemeyi, başvuru ve annesinin kadına yönelik ayrımcılık biçimlerinden biri olan toplumsal cinsiyet temelli şiddet mağduru olduğu tespitine ve AİHS’in yaşam hakkını düzenleyen 2. ve işkence ve kötü muamele yasağını düzenleyen 3. maddeyle bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddenin ihlal edildiği sonucuna götürmüştür.

Av. Zela ERDEMCI

DİYARBAKIR BAROSU
KADIN HAKLARI MERKEZİ
MART 2022